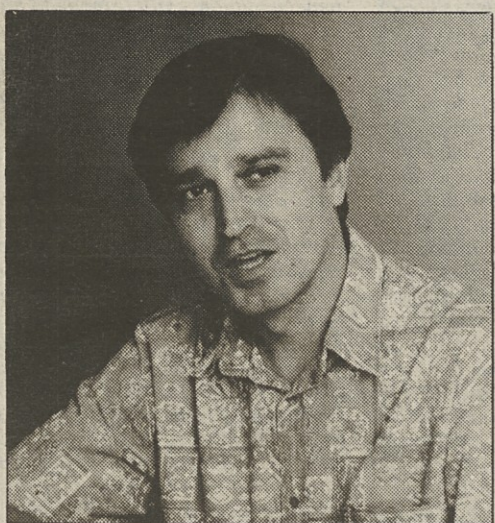

Delavska enotnost

Časopis slovenskih delavcev

Ljubljana, 20. junija 1996 ☆ številka 28 ☆ letnik 55 ☆ Odgovorni urednik: Ciril Brajer

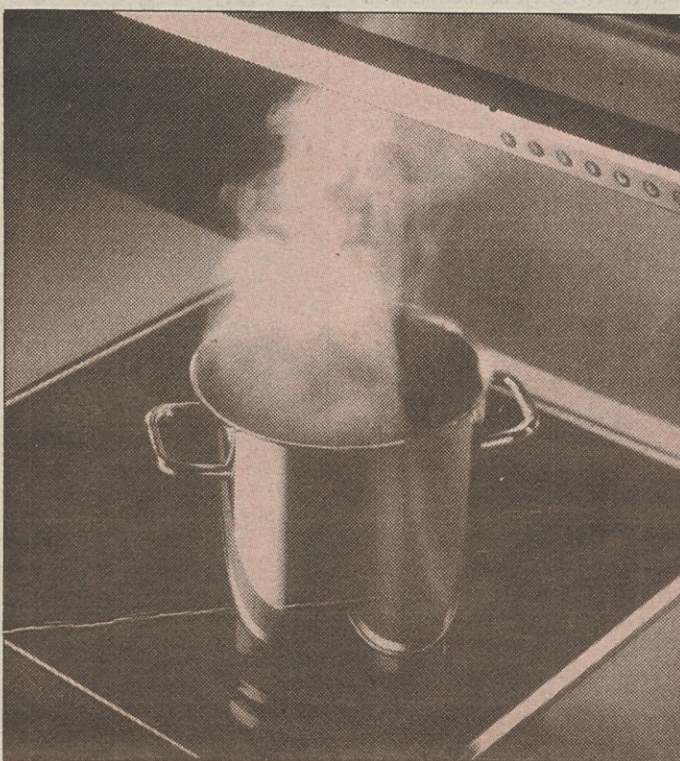
USPEH BREZ STAVKE

Zakaj so šolniki uspeli brez velike stavke? »Opozorilno smo stavkali, ker prava pogajanja niso in niso stekla. Šele po tem so se pogajanja res začela. Štirikrat smo s partnerji sedeli skupaj, bilo je zelo naporno, vendar smo kar hitro parafirali spremembe in dopolnitve kolektivne pogodbe in sporazuma o spremembah zakona o razmerjih plač. Stavko smo zato lahko zamrznili.«

Bojan Hribar, sekretar Sindikata delavcev v vzgojni, izobraževalni in raziskovalni dejavnosti Slovenije, v intervjuju na 3. strani.

SKEI OPOZARJA NA SOCIALNE NEMIRE

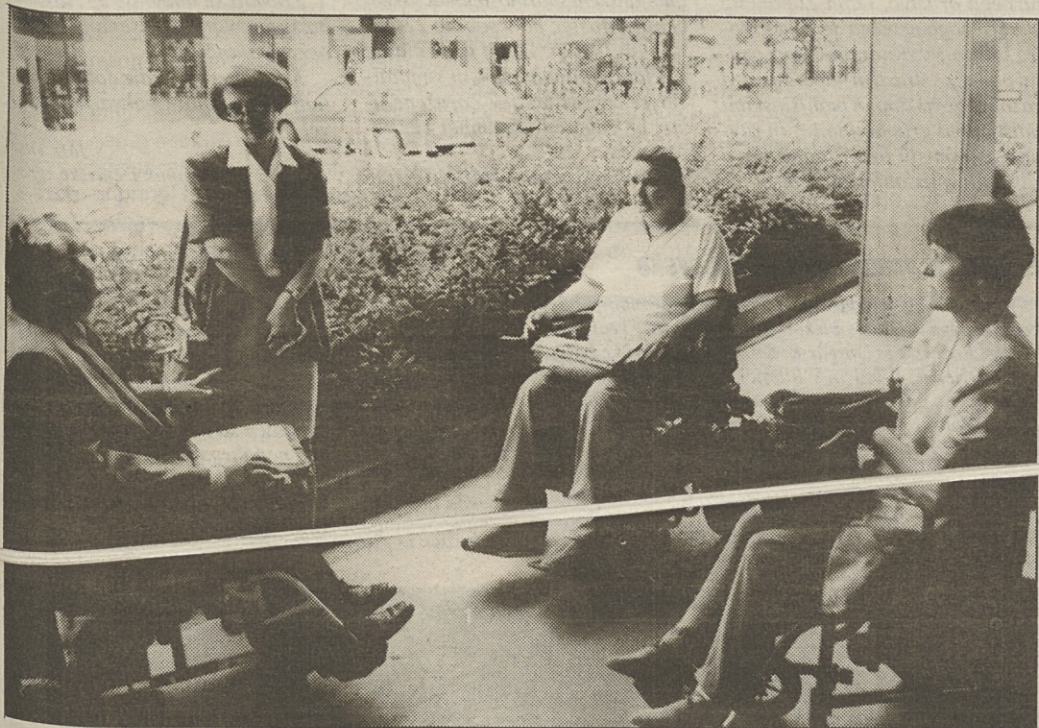
Kaže, da je kovinarjem dokončno prekipelo!

Stran 5

SINDIKALNI TURIZEM JE OGROŽEN

Na hrvaški obali le še počitniški domovi zaprtega tipa stran 8

INVALIDI V BIROKRATSKI STISKALNICI

Stran 10

SLOVENIZACIJA ČRNE GORE

Prejšnji teden je delegacija ZSSS obiskala črnogorske kolege. Tamkajšnji sindikalisti in tudi predstavnik vlade so bili nad obiskom navdušeni, saj je šlo za prvo uradno delegacijo, ki se je iz Slovenije v Črno goro odpravila neposredno, mimo Beograda torej.

stran 4

ČESTITKA

Slovenskim delavkam in delavcem čestitamo ob prazniku osamosvojitve, zaenkrat žal le države, delo še vedno čaka.

Uredništvo
Delavske enotnosti

Sreda, 14⁰⁰

DELODAJALCI ŠE ENKRAT PROTI SOCIALNEMU ŠPORAZUMU

Poslanci so izglasovali tri spremembe zakona o izvajanju socialnega sporazuma in paketa zakonov na njegovi podlagi. Plače po individualnih pogodbah bodo odslej javne, to naj bi veljalo tako za olastnjenega kot neolastnjenega podjetja. Spremenili so tudi davčno lestvico, tako da bo na bruto plače nad 750.000 tolarjev davek desetodstoten, ne pa šestodstoten.

Zaposlenim v negospodarstvu, ki imajo bruto plače pod 110.000, so izglasovali pravico do regresa 102.000 tolarjev, toliko kot ga dobijo zaposleni v gospodarstvu. Manjši regres bodo torej imeli le zaposleni na železnici in v gospodarskih javnih službah. Kot nam je povedal predlagatelj te spremembe, poslanec ZLSD in Delavske zveze **Miloš Pavlica**, bodo na boljšem zaposleni, ki so plačani po prvih treh količnikih iz zakona o razmerjih plač.

Državni svetniki iz interesne skupine delodajalcev predlagajo državnemu svetu odločilni veto na zakon o davku na plače. Po njihovem mnenju ta davek ni potreben, ker so se javnofinančni prihodki v letošnjem letu realno povečali za 4,2 odstotka, v zadnjih štirih letih pa za 26,7 odstotka. Predlagatelji menijo, da ni nobene potrebe za nadomestitev izpada prihodkov državnega proračuna, do katerega bo prišlo zaradi znižanja prispevne stopnje za štiri točke. Obdavčitev visokih plač je po njihovem mnenju napačna, saj obremenjuje le ceno dela. Vlada bi ravnala boljše, če bi predlagala povečanje prometnih, premoženjskih in kapitalskih davkov. Predlog bo državni svet obravnaval že ta četrtek. Ker argumenti svetnikov iz skupine delodajalcev temeljijo na uradnih statističnih podatkih, bo njihov predlog zelo verjetno potrjen.

Na morebitnem ponovnem glasovanju o uveljavitvi socialnega sporazuma bo zanj morala glasovati večina vseh poslancev državnega zbora. Če zakon ne bo dobil zadostne podpore, bo vlada verjetno prisiljena intervenirati. K zakonskemu urejanju plačne politike jo silijo tudi podatki o štiri odstotke večjih plačah za april, ko je prenehala veljati lanskoletna plačna ureditev.

F. K.

Za pravice delavcev

Pod naslovom Vika Lozar iz Črnomlja v DE z dne 6. 6. 96 obravnava v Ivom Lebanom ter ga sprašuje, kdaj se bo začel boriti za pravice delavcev. gospa Lozarjeva, prav Ivo Leban to ves čas, kolikor sledim njegovemu pisanju tudi počne. Ko bi le bilo več takih kot on in manj takih kot vi! vprašujem vas, kaj ste doslej storili za delavce, ki so vam toliko pri srcu?

Vi in vam podobni ste v nekaj letih slovenske sprave uspeli na smrt spreiti dobrisel del Slovencev, srd mnogih političnih slepcev pa usmeriti proti nekdanjim sodržavljanom, češ da nam odžirajo delovna mesta. Seveda pri tem previdno zamolčite resnico o 250.000 izgubljenih delovnih mestih, katerih število se bo letos povečalo še za nekaj deset tisoč. Seveda je tudi za vse to kriva udbo-mafija in družine oficirjev JLA. Čas je, da končno država uredi status njihovih družin in tudi njih samih, ter jim omogoči normalno življenje, če so nedolžni. Kdor je kriv, pa mu je treba krivdo dokazati pred sodiščem in ne tako, kot počne generalni državni tožilec v primeru bivših kvizlingov z umikom obtožnic.

Sicer je Slovenija doslej požrla kar nekaj obljub iz pisma o dobrih namerah in nikar ne mislimo, da je tujina slepa in gluha, če je že nema!

Tugomer Kušlan,
Laze 72, Logatec

Združena lista ne podpira predloga SKD za odobritev državnih poroštev Litostroju

V torek, 18. junija je Televizija Slovenija v osrednjem dnevniku objavila, da Združena lista podpira predlog Slovenskih krščanskih demokratov za odobritev državnih poroštev podjetju Litostroju.

Ker na sedežu stranke sprejemamo klice in vprašanja o resničnosti te trditve, sporočamo:

Poslanska skupina Združene liste socialnih demokratov ne bo podprla predloga SKD za odobritev državnih poroštev podjetju Litostroju. Stranki že dolgo opozarjamo na nepravilnosti v zvezi z usklajenjem Litostroja. Vsako namigovanje na našo podporo kreditiranja omenjenega podjetja pomeni nekorektno natolčevanje.

Služba za odnose z javnostmi

Državni zbor Republike Slovenije Dopolnilno pisno poslansko vprašanje in pobuda v zvezi s spremembo uredbe o zavarovanju samoniklih gliv

Sprašujem predsednika vlade dr. Janeza Drnovška, kdaj namerava izpolniti pred več kot dvema letoma dano obljubo, da bo vlada sprejela uredbo, ki bo varovala slo-

venske samonikle glive pred uničenjem?

Sprašujem predsednika vlade dr. Janeza Drnovška in ministra za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano dr. Jožeta Osterca, kdaj mi bosta odgovorila na poslansko vprašanje o spremembi uredbe o zaščiti samoniklih gliv, ki sem ga postavil dne 25. 7. 1995?

Dejstvo je, da je bila uredba o zavarovanju samoniklih gliv (Uradni list RS, št. 38/94) sprejeta v nasprotju s stališčem strokovne komisije, saj je državni sekretar MKGP mag. Franc Ferlin predložil vladi v sprejem drugačno vsebino uredbe. Dejstvo je tudi, da je bila ta uredba že dvakrat spremenjena (Uradni list RS, št. 44/95 in 30/96), obakrat še v večjo škodo, kajti obe spremembi še zmanjšujeta zaščito samoniklih gob pred uničenjem. Ta dejstva kažejo na to, da je lobi prekupčevalcev zgodbami zelo močan in da so verjetno velike tudi podkupnine?! Rad verjamem, da je bil predsednik vlade zaveden in ni seznanjen z lobiranjem in podkupovanjem. Zato upam, da bo na dopolnilno vprašanje odgovoril oziroma da bo uredbo spremenil v skladu s stališči strokovnjakov.

Ponovno predlagam oziroma dajem poslansko pobudo, da vlada sprejme uredbo v tekstu, ki ga je sprejela strokovna komisija in katero sem pred dvema letoma poslal kabinetu predsednika vlade.

Zmago Jelinčič

Poročilo o konferenci »Trafficking in woman«

Na Dunaju je 10. in 11. junija v palači Auersperg potekala evropska konferenca o trgovanju z ženskami, ki sta jo organizirali Evropska komisija in Mednarodna organizacija za migracije (IOM). Gostitelj konferencie je bila avstrijska vlada. Sodelovali so predstavniki iz 15 držav EU, ZDA, Kanade, predstavniki držav, ki so prijavile udeležbo, strokovnjaki in nevladne organizacije. Konferenca se je udeležila članica Sekcije za zdravstvo v okviru Slovenskega ekološkega gibanja, neuradno je bila prisotna ambasadorica Slovenije v Avstriji Katja Boh. Žal vladnih in drugih predstavnikov iz Slovenije na konferenci ni bilo.

Konferenco je vodila predstavnica Evropske komisije Anita Gradin. Srečanje je pozdravila z besedami o rasti trgovanja z ženskami v seksualne namene, ki ga primerjajo s prekupčevanjem z mamili, vendar je trgovanje z ženskami manj nevarno in bolj donosno. Trgovanje se mnogokrat prepleta z legalnim poslovanjem. Končni namen ljudi, ki ženskam v denarni ali socialni stiski ponudijo pomoč v »obljubljeni deželi«, je speljati jih v prostitucijo. Žrtve so pogosto izpostavljene nasilnemu ravnanju in so zdravstveno ogrožene. Velik problem je deportacija žrtv v domovino, ko zaradi ustrahovanja ne izpovejo izkušenj z vodniki ali prekupčevalci, do nedavnega je večina žensk prihajala iz držav Azije, Afrike in Latinske Amerike, nekaj leta pa že narašča število žensk iz Srednje in vzhodne Evrope.

Delo konference je bilo razdeljeno v skupine za migracijsko politiko, za sodelovanje na področju sodstva, zakonodaje in policije ter za socialno politiko in varstvo. Ta konferenca je problem trgovanja z ženskami dokončno uvrstila na dnevni red dela Evropske unije.

Bojana Kos Grabar

Naše imetje propada že drugič

Večina gospodarskih organizacij, ki se ukvarjajo s podobno dejavnostjo kot mi, je v tem času v krizi. Tu mislim na večinsko izvozno usmeritev, na velik odstotek udeležbe dodelavnih poslov in na tekstilce.

V prvi fazi razreševanja vedno bolj pereče problematike, je vodilni tim videl rešitev v odpuščanju predvsem mladih ljudi. Tako smo sedaj kolektiv 700 delavcev srednjih let. Nimamo še pogojev za upokojitve, naše moči pa po 10 do 30 letih dela na normiranih delih in v težkih pogojih že krepko pešajo.

Zgarani, z vsemi posledicami dela za tekočim trakom in pri visokih normah, ter relativno stari, lahko samo sanjamo o prezaslitvi, če se naše podjetje, ki smo ga zgradili in nam je izpilo mladost in smo v njem pustili tudi svoje srce, zgardi pod težo obremenitev. Država je namreč maceha in vladajoči tim v državi in v podjetju vidi le sebe.

Velik del podjetja (46 %) smo odkupili s certifikati, čeprav je bilo že prej naše. Zdaj gledamo, kako nam – drugič naše – imetje propada:

- ker vlada ne vidi dalj kot do roba Ljubljane,
- ker poslanci vidijo le svoje privilegije,
- ker Pučnik še ni preštel vseh kosti iz II. svet. vojne,
- ker Peterle še ni bil predsednik Amerike,
- itd.

Meta Lorenci,
predsednica sindikata TIO
Otiški Vrh

Deveti »Pajk's show prvi nogometni derbi«

V soboto, 22. junija, bo ob 19. uri v Sovodnjah pri Gorici na sporedu poseben politično-športno zabavni večer kabaretne narave, in sicer »prvi nogometni Pajk's show derby«, ki ga prireja Kulturni dom iz Gorice v sodelovanju z različnimi slovenskimi goriškimi organizacijami.

»Pajk's show« kabaretni večeri so postali prava zabavna tradicija v goriškem prostoru. Doslej so jih privedli že osem, od katerih polovico v poletnem času. Te prireditve so doslej doživele vedno precejšnje odobravanje obiskovalcev in pripravi so, da tudi tokrat organizatorji – čeprav so izbrali popolnoma noto pot – ne bodo zatajili...

Organizatorji so si namreč letos omislili pravo »politično nogometno tekmo« oziroma goriški »football derby«, na katerem bodo nastopile najbolj znane osebnosti slovenske goriške politične scene (vseh ideoloških barv: rdeči, beli, zeleni, roza itd.), slovenski upravitelji (župani in odborniki) vseh treh slovenskih občin na Goriškem (Doberdob, Sovodnje, Števerjan), člani Slovenske konfederacije, predstavniki SKGZ-ja, SSO-ja, stranke SSK, slovenski predstavniki v DSL, SKP, pri zelenih, pri Demokratičnem forumu itd.

Selektorja ekipe sta oba slovenska svetovalec pri občini Gorica Bernard Špacapan (SSK) in Igor Komel (DSL – Progresistična skupina).

Kot se v nogometnem svetu spodobi, bo poskrbljeno tudi za »najetje tako imenovanih tujcev«. V vlogi »nogometnih tujcev« bodo ob tej priložnosti nastopili predstavniki

Imejmo se fajn,

so v čistokrvno slabokrvni slovenščini (ki je izraz neizmerne ljubezni do svojega jezika in še bolj neizmerne ljubezni do podločnosti germanščini) zapisali v Delo in druge časopise in na reklamne panoje, in če se le da, še kam seveda. In so zraven narisali krasne pisane rožice in še besedo Slovenija so dodali, da ne bi kdo mislil, da se gre za Butale ali za Kurdistan ali za Sierro Leone.

Imejmo se fajn, so napisali čez vso slavno državo in potem še kam (vse po pravilu »kjer se osel valja, tam dlako pusti«) in potem smo se vsi imeli fajn in tudi drugi so se imeli fajn in sploh je bilo povsod samo še fajn, posebno pa:

– v Tamu (radio in TV 4. 6. 1996), kjer se bo čez 1800 delavcev kmalu imelo še bolj fajn kot tisti, ki se imajo fajn, saj jim ne bo treba več delati in bodo tako imeli več časa, da se bodo imeli še bolj fajn. To pa pomeni, da jim bo predsednik vlade dr. Janez Novšek, ki se nekako nikakor ne more imeti tako fajn, da bi lahko nehal delati, se pravi delati škodo (pane tisto češko škodo, ki ni škoda, ampak jo samo tako imenujejo), v kratkem tako zelo zavidal, da jim bo še kakšno škodo naredil; namreč škodo v obliki cen, ki ne rastejo, ampak se samo spreminjajo, tako da ne morejo prav preveč vplivati na inflacijo, da se potem dvojni dr. J. Novšek lahko hvali z ogromnimi gospodarskimi uspehi in temu podobnimi fintami v desno in nazaj. In tako bo potem še malo bolj fajn in sploh tudi tako fajn kot v Cimosu in v Peku in v Planiki in v skoraj vseh drugih tovarnah, ki so komaj še tovarne, saj je v njih tako fajn, da to niso več tovarne, ampak turistična podjetja z nešteti zvezdicami – za naše delavce in delavke, ki tja vsak dan hodijo samo zato, da se imajo fajn in jim potem politiki in posl(r)anci in ministri in farji in vsi drugi taki tiči na smrt zavajajo, ker sen imajo pravi fajn, ker morajo dan za dnem delati in potem spet delati in samo še delati škodo in zgago. Pa ne samo to, ampak tudi take krasne stvari, kot je prodaja papirnice (pa še kakšne druge take nepotrebne tovarne, kot je recimo Elan), ki sploh ni prodaja, ampak darilo, da se potem vsi tiči srčno dobri ljudje, ki taka darila dajejo lahko sekirajo, zakaj so jih dali in kako bi jih nazaj dobili, da bi jih potem lahko še komu drugemu podarili in da bi bili potem še bolj dobri in sploh, vsekakor pa tudi kandidati za svetnike, take ali drugačne, odvisno od naglasa na e ali na i.

– V Kanižarici, kjer se bodo tudi imeli vsak čas tako fajn, da jim ne bo treba riti pod zemljo za pre-

mogom, ampak bodo lahko kar tako rili nad zemljo in se imeli skrajno fajn in bodo lahko dihali zrak, pomešan z dimom uvoženega premoga (iz bližnje Indonezije), ki je mnogo bolj plemenit, saj ima veliko več žvepla v sebi kot ta iz Kanižarice, ki ga ima samo 1,1 % in ga je zato škoda in je bolje, da ostane pod zemljo, da se imajo rudarji bolj fajn. In tako naprej v krogu, ki ga ni nikoli konec, saj se imamo fajn, kamor pogledamo: naprej ali nazaj ali na to stran in kam drugam. Glavno je, da se imamo fajn.

– In glavno je, da se imata fajn tudi Janez Tazmatran in Micka Zgaranka, ki sicer pravita drek, kako naj se pa imava fajn, ko pa ne veva, če bova vsaj tistih posranih in minimalnih in zagarantiranih 37 jurjev dobila, čeprav so jih tako fletno s penicim vinom zalili. Ampak to niti ni važno, saj tako ali tako vsi vemo, da ta dva in vsi drugi taki in drugačni delavci po eni strani niso drugega kot navadni nergači, ki nikoli niso zadovoljni, celo s plačami njihovih direktorjev ne. (Namesto da bi bili veseli in do skrajnosti srečni, da so vsaj direktorske in poslanske in farške in politikaniske plače visoke – namreč po neokapitalističnem pravilu, da za delavca pač ne more biti največja sreča, če je njegova plača njegovemu delu primerna in človeškega dostojanstva vredna, ampak je njegov sreča lahko le v tem, da so v stotisočih in milijonih tolarjev dobro plačani njegovi direktorji ali menedžerji in drug taka svojati. Pri tem se nekateri čudni ljudje sicer sprašujejo, kako morajo ti geniji biti tako dobro plačani, ko pa po večini niso sposobni svojim delavcem zagotoviti niti najmanjših plač, vendar je odgovor preprost: saj so sposobni, ampak zase, za svoje riti in podobne žepce. Pa je.) Po drugi strani pa so ti nergaški delavci taki nergači, da jim nikoli nič ni prav samo zato, ker so slabo informirani: nihče jim namreč noče ali ne zna povedati, kako srečni so pravzaprav in kako se imajo fajn. In ker tega ne vedo, se imajo fajn, ne da bi vedeli, da se imajo fajn. Ampak vse to samo zato, ker ne berejo časopisov in ne gledajo TV kriminalk, se prvi dnevnikov, pa potem kot v začaranem krogu ne vedo, kako se imajo fajn.

– Sicer pa tudi Rdeči križ Slovenije poroča – popolnoma nedvoumno – da je socializem v slabih 40 letih spil našim ljudem skoraj milijonov litrov krvi v prostovoljnih krvodajalskih akcijah, novi kapitalizem najslabše in najbolj primitivne sorte pa v zadnjih petih letih šele skoraj vso. Ampak brez krvodajalskih akcij. Kar tako – da se imamo fajn, jebiga. In ker se imam tudi jaz samo še fajn, napišem le še

Brane Praprotnik

iz Slovenije, s Tržaškega, Slovenske Benečije ter Koroških Slovencev. Kot je v tradiciji »Pajk's showa«, se bo tekma odvijala ob posebnem šaljivem programu, na nogometnem igrišču v Sovodnjah (občina Sovodnje ob Soči). Tekmi bo sledilo družabno srečanje na ploščadi kulturnega doma A. Budal v Štandruž, kjer bo na sporedu vaška šagra Kulturnega društva, Oton Župančič. Namen nogometnega derbija je poleg šaljivo-zabavne narave tudi omiliti politične strasti in napetosti med različnimi goriškimi in manjšinskimi političnimi skupinami... In ravno v tem smislu so si organizatorji zastavili vprašanje: zakaj ne bi ra-

vno šport (beri nogomet) dosegel tega cilja?

Kulturni dom Gorica

Delavska zveza ZL vas vabi na zabavo brez oddiha s kančkom politike

Tradicionalna prireditev Združene liste socialnih demokratov v ljubljanskem športno-rekreacijskem centru Mostec bo v soboto 22. junija ob 14. uri. Deset tisoč članic in članov, simpatizerk in simpatizerjev ter prijateljev Združene liste, bo zabaval ansambel 12. nasprotje.

Delavska zveza, Mladi forum

in ženska zveza se bodo predstavili na predstavitvenih stojnicah, pripravili srečolov, partizanske karoake, dražbo jedi iz »Politične kuhinje ZL«, tekmovalne kandidatov za poslance ZL v govorstvu, pripovedovanje feminističnih šal in anekdot ter zabavni športne igrice za vse starosti, poklice in spole.

Zresnili se bomo ob 17. uri, ko bo spregovoril predsednik ZL Janez Kocijančič.

Ko se zberejo ljudje dobre volje, tudi dež ne more pokvariti zabave!

Jože Vuk,
tajnik Delavske zveze

Prijeten in poučen izlet na Kočevsko

V soboto, 15. junija, smo v organizaciji odbora borcev Gubčeve brigade obiskali lepe in zanimive kraje Dolenske, Kočevske in Dragarske doline: Turjak, Velike Lašče, Retje, Ortenek, Ribnico. V Ribnici smo si ogledali muzej suhe robe in park kulturnikov v lepi naravi ob ribniškem gradu. Naprej smo se peljali mimo Nemške vasi (rojstni kraj znane partizanske zdravnice dr. Franje Bojc), skozi Kočevje in si ogledali Kočevsko Reko, dalje pa tudi zelo lepo urejeno in negovano Gotenico. Od tod smo se peljali mimo Grčaric znaga Šerčerjeve brigade sept. 1943 nad plavogardisti in po odlično vzdrževani makadamski cesti

skozi Glažuto (nekoč Auerspergove steklarne in pozneje velike lesne industrije. Podrobno in tudi tokrat pretrsemo si smo ogledali tedaj časno partizansko bolnišnico – skrito brezno – Ogenjco, kjer so si julija 1942 zaradi izdajalca vzeli življenje vsi težki ranjeni, da se ne bi živili predali Italijanom. Le trije težko ranjeni: Snaj, Mulac, Smolnaker, so preživeli in se po razpadu Italije vrnili v vrste NOB, pa tudi izdajalca so odkrili, ki je prejel zasluženo kazen. Pot smo nadaljevali ob bujnih gozdovih do vasi Trava, kjer so nas pričakali z obilnim kosilom in seveda harmoniko. Od tod smo mimo Loškega Potoka, Soderazice in pomirja pri Trzinu prišli v Ljubljano.

Truhel
Zdravica

Udeleženci izleta v parku spomenikov ribniškim kulturnikom.

Delavska enotnost

Stvar je jasna. To je moj časopis. Zato ga naročam na naslov:

Priimek in ime:.....

Naziv podjetja ali ustanove:.....

Naslov:.....

Podpis naročnika:.....

Delavska enotnost

je bila ustanovljena 20. novembra 1942 in je glasilo Svobodnih sindikatov Slovenije • Izdaja ČZP Enotnost, 1000 Ljubljana, Dalmatinova 4, poštni predal 279 • Direktor: Marjan Horvat, tel. 313-942, 132-61-92, faks 311-956 • Odgovorni urednik: Ciril Brajer, tel. 131-61-63, 313-942 • Novinarji: 13-16-163 • Časopis urejajo: Marija Frančeskin (živiljenjska razpotja), Tomaž Kšela (Sindikati), Damjan Kržnik (Sindikati), Franček Kavčič (Sindikati), Boris Rugelj (Na tržnem preprihu), Bora Zlobec (Ilektorica), Brane Bombač (oblikovalec in računalniški prelom), Sašo Bernardi (fotografija) in Jožica Anžel (tajnica), tel. 313-942, 132-61-92 • Naročnina: 321-255 • Marketing: 321-255, 133-52-55 • Posamezna številka stane 280 SIT • Ziro račun: 50101-603-46834 • Tisk: Tiskarna Ljudske pravice, Kopitarjeva 6, Ljubljana

Bojan Hribar, sekretar Sindikata delavcev v vzgojni, izobraževalni in raziskovalni dejavnosti Slovenije

ZAKAJ SO ŠOLNIKI USPELI BREZ VELIKE STAVKE

Stavkovni val je letos zajel velik del negospodarstva. Za izboljšanje svojega materialnega položaja so najdlje stavkali zdravniki, skoraj cele tri tedne. Vlado so poučili vsaj toliko, da je zahtevam iz šolstva ugodila že po enodnevnih opozorilnih stavki in napovedi splošne, ki bi verjetno ogrozila zaključek letošnjega šolskega leta. Kaj je podpisala vlada in zakaj so odstopili od napovedane stavke, smo se pogovarjali z Bojanom Hribarjem, sekretarjem Sindikata delavcev v vzgojni, izobraževalni in raziskovalni dejavnosti Slovenije. Spremembe in dopolnitve kolektivne pogodbe so že podpisane in torej veljajo, spremembe zakona o razmerjih plač pa mora potrditi še državni zbor. Če jih ne bo, lahko pozno jeseni ali celo tik pred volitvami doživimo veliko šolsko stavko. Ker se je na sindikalne zahteve ministrstvo dovolj odzivalo, sindikat ne bi podprl morebitne interpelacije zoper ministra, pravi Hribar.

Ali lahko na kratko pojasnite vzroke stavke, ki ste jo napovedali za 6. junij?

Hribar: Zgodba zanjo je začela nastajati pred enim letom, ko smo dobili podatke o zaostajanju plač v vzgojni in izobraževalni dejavnosti. Gre za zaostajanje tako v primerjavi z gospodarstvom kot znotraj negospodarstva. Plače v srednjih šolah so zaostajale najbolj, kar za 15 odstotkov, v osnovnih šolah za deset, v vrtcih pa za pet odstotkov. Naše ugotovitve o zaostajanju plač je kasneje potrdila tudi vladna analiza posledic uporabe zakona o razmerjih plač. Pokazala je, da so se plače v vzgoji in izobraževanju povečale le za šest odstotkov, v drugih dejavnostih pa v povprečju za 12 odstotkov.

Če vse preračunamo, bodo zaradi paketa sprememb in dopolnitev kolektivne pogodbe in sprememb zakona o razmerjih plač učitelji in vzgojitelji v povprečju na boljšem za dve plači. Vsega tega pa ne bodo dobili naenkrat, ampak postopno do 1. oktobra 1997.

Ste vse to mirno gledali in čakali?

Hribar: Lani oktobra je večina negospodarskih sindikatov podpisala aneks kolektivne pogodbe, ki naj bi zmanjšal zaostajanje za plačami v gospodarstvu. Mi nismo podpisali, ker smo ocenili, da so popravki preizki. Na boljšem bi bili le razvrščeni v prve štiri plačilne razrede. Nezačuden nam je bil tudi z regresom v višini dveh izhodiščnih plač v negospodarstvu, zahtevali smo enakega kot v gospodarstvu. Drugi sindikati so neugoden aneks podpisali, ker so verjetno ocenili, da je nekaj boljše kot nič. Čeprav z njim nismo bili zadovoljni, je ta aneks tudi v šolstvu odpravil nekaj manjših napak.

Čeprav niste podpisali, niste stopnjevali pritiska. So to metodo tudi za vas uporabili zdravniki?

Hribar: Mi smo se še naprej skušali pogajati. V drugi polovici januarja smo se prvič pogajali z ministrom Gabrom in ga opozorili na naraščanje nezadovoljstva med zaposlenimi v naših dejavnostih. Bali smo se tudi, da bo uspeh zdravnikov nesorazmerja povečal. Odločili smo se, da bomo zahtevali enake popravke za zaposlene v šolstvu. Minister nam je dejal, da bomo do tega tudi upravičeni. Prav zaradi podpore ministrstva smo z radikalizacijo zahtev lahko še nekoliko počakali.

Ste torej čakali na izid zaostrovanja v zdravstvu?

Hribar: Položaj v zdravstvu se je zaostрил potem, ko se je zahtevam zdravnikov sprotno pridružil še Sindikat zdravstva in socialnega varstva Slovenije. Zdravniki pa so takrat zahtevali zase poseben zakon in različne dodatke in popravke, ki bi njihove plače povečali za 30 do 40 odstotkov. Sindikat zdravstva in socialnega varstva pa je te popravke skušal razširiti na vse zaposlene v teh dveh dejavnostih. Mi smo lahko ugotovili le, da so se, ker so uspeli, razmerja med našimi in njihovimi primerljivimi poklici spet poslabšala.

In kaj ste na tej podlagi ukrenili?

Hribar: Pripravili smo predlog sprememb in dopolnitev kolektivne pogodbe, ki bi z dodatki k plačam dal našim članom približno isto, kot so pridobili zdravniki in drugi zdravstveni poklici. Predlagali smo tudi spremembe zakona o razmerjih plač, ki bi nosilnim poklicem v šolstvu poleg napredovanja v nazive omogočila še napredovanje v plačilne razrede. Oba predloga smo posredovali ministru in vladini pogajalski skupini. Obe zahtevi smo javno predstavili 18. aprila.

So se pogajanja začela takoj?

Hribar: Že naslednji teden smo se res začeli pogovarjati. V začetku maja pa smo pri vladni ekspertni skupini ugotovili, da načelno razumejo in sprejemajo naše ključne ugotovitve in zahteve. Odprto je ostalo

le vprašanje časovne dinamike. Najlažje smo se sporazumeli o dodatkih za univerzitetne učitelje, saj so se v vladi strinjali, naj bi bili enaki kot pri zdravnikih.

Prvih pogajanj pa vendarle takrat še niste začeli, se motimo?

Hribar: Ker se prava pogajanja res niso začela, smo 7. maja v šolah, vrtcih in dijaških domovih opozorilno stavkali. Sredi maja smo zahteve javno predstavili in za 6. junij napovedali tudi pravo stavko. Šele ti dve potezi sta omogočili začetek pogajanj. Štirikrat smo sedeli skupaj, bilo je zelo naporno, vendar smo že 4. junija ob polnoči parafirali spremembe in dopolnitve kolektivne pogodbe in sporazum o spremembah zakona o razmerjih plač. Ker smo čakali še na soglasje vlade, smo napovedano stavko odložili za en dan.

Vlada je dogovorjeno potrdila, ste zato stavko dokončno odpovedali?

Hribar: Nismo je odpovedali, ampak le zamrzili. O spremembah zakona mora namreč odločiti državni zbor.

In kaj ste dosegli?

Hribar: Mentor, razporejen v sedmi tarifni razred, je imel dosedaj količnik 3,75, po spremenjeni pogodbi pa lahko tudi do 4,70. Po spremenjenem zakonu o razmerjih plač bo velika večina lahko napredovala za dva plačilna razreda, manjšina pa tudi za tri, štiri ali celo pet razredov. Če vse preračunamo, bodo zaradi paketa sprememb in dopolnitev kolektivne pogodbe in sprememb zakona o razmerjih plač učitelji in vzgojitelji v povprečju na boljšem za dve plači. Vsega tega pa ne bodo dobili naenkrat, ampak postopno do 1. oktobra 1997.

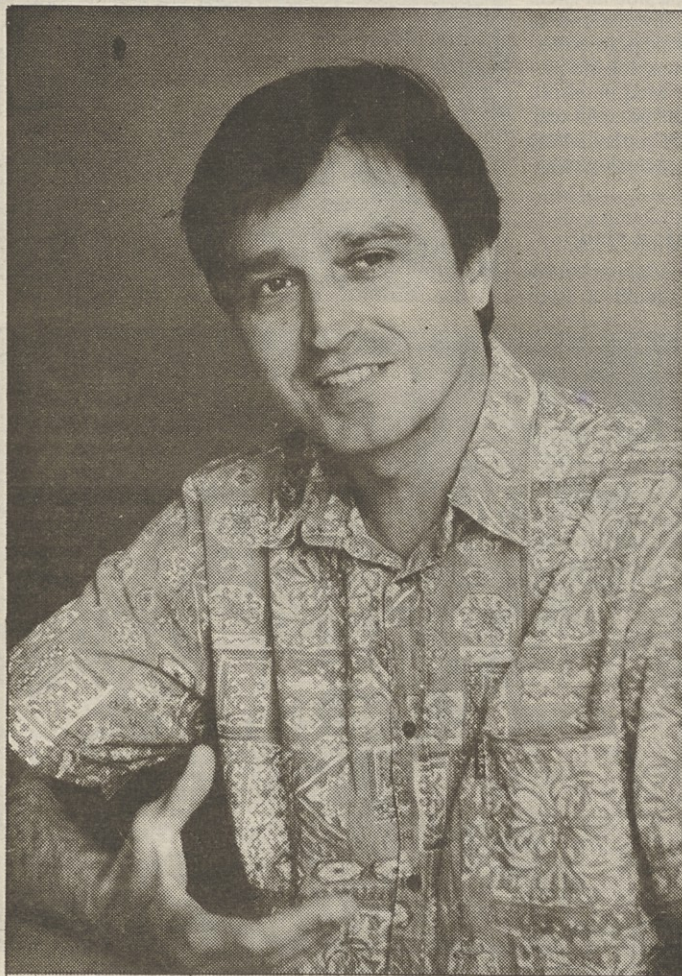
Nimam občutka, da za kom capljamo. Res je, da imamo le 8.000, oni pa 30.000 članov. Pri zadnjih zaostritvah smo bili mogoče celo korak pred njimi. Smo pa se dopolnjevali in tako povečevali pritisk. Obojim gre za sodelovanje. Če naj naredimo skupen korak, vemo, da moramo strniti vrste. Neenotnosti med nami ni bilo nikoli, mogoče le zdrava konkurenčnost.

Ste pridobitve za posamezna tipična delovna mesta podrobneje preračunali?

Hribar: Po spremenjeni kolektivni pogodbi bodo plače snažilk večje za 12 odstotkov, varuhinj za 11,4, vzgojiteljic iz petega tarifnega razreda za 14, učiteljev iz šestega tarifnega razreda za 14,5, učiteljev mentorjev za 10,7, rednih profesorjev pa za 17,6 odstotka. Zaradi napredovanja v plačilne razrede pa bodo, seveda le če bodo spremembe zakona potrjene, bruto plače učiteljev iz sedmega tarifnega razreda večje najmanj za 5.334, največ pa za 33.780 tolarjev, varuhinje bodo pridobile najmanj 5.334, največ pa 16.357 tolarjev, svetniki od 8.890 do 40.892.

Bi lahko podrobneje predstavili še sporazum o spremembah zakona o razmerjih plač?

Če bo sporazum res neizpolnjen, bomo lahko ugotovili le kršitev kolektivne pogodbe. Za takšen primer pa so delojemalci upravičeni do stavke na stroške delodajalca. Prav zato ostaja v veljavi že napovedana stavka za 6. junij. Mislim, da bi stavko, če bo res potrebna, lahko izvedli tik pred parlamentarnimi volitvami.

Hribar: Povedal sem že, za koliko bodo lahko napredovali nekateri profili. Pomembno je tudi to, da se plača delavcev, ki napredujejo v višji plačilni razred, ne sme zmanjšati. Spremembe zakona bomo vnesli tudi v našo kolektivno pogodbo. Spremembe naj bi se začele uporabljati hkrati kot spremembe zakona o razmerjih plač v državnih organih. Pomemben je tudi pravilnik o napredovanju strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju. Ta akt bo podlaga za prvo razporeditev zaposlenih na podlagi spremenjenega zakona o razmerjih plač.

Računate, da bo državni zbor potrdil usklajene spremembe zakona?

Hribar: Prav zato, ker nismo povsem sigurni, stavke nismo odpovedali, ampak le zamrzili. Če spremembe zakona ne bodo sprejete do 30. septembra, bomo morali po 9. členu sporazuma to vsebinsko urediti z novim aneksom kolektivne pogodbe. Ta naj bi bil sklenjen do 30. oktobra in se bo uporabljal od marca 1997 do uveljavitve sprememb zakona o razmerjih plač.

Je torej uveljavitev sporazuma z vladno stranjo še zelo v zraku?

Hribar: Če bo sporazum res neizpolnjen, bomo lahko ugotovili le kršitev kolektivne pogodbe. Za takšen primer pa so delojemalci upravičeni do stavke na stroške delodajalca. Prav zato ostaja v veljavi že napovedana stavka za 6. junij. Mislim, da bi stavko, če bo res potrebna, lahko izvedli tik pred parlamentarnimi volitvami.

Namesto poštenih plač za učitelje, zdravnike, medicinske sestre in vzgojiteljice, so doseženi večji in novi dodatki k relativno nizkim plačam. Rezultate vašega sindikata in sindikatov zdravstva lahko zato označimo za novi prispevek k zidanju plač. Se strinjate?

Hribar: Popravljanje plač v šolstvu in zdravstvu ima zaradi velike množice zaposlenih nedvomno velike posledice. Skupaj je v šolstvu, vrtcih in na obeh univerzah skoraj 45 tisoč zaposlenih, sindikati torej predstavljamo najštevilnejše od vseh negospodarskih dejavnosti. Vlada se je že s podpisom socialnega sporazuma za lansko leto obvezala, da bo pripravila zakon o javnih uslužbencih. Da zakona še ni, je nedvomno odgovorna vlada. Kriva je torej tudi za nepreglednost plačnega sistema v negospodarstvu. Sindikati smo prvi terjali enoten sistem plačevanja vseh, ki so plačani iz proračuna. Vlada pa je kriva za izjeme, najprej za poslance, kasneje še za sodnike in druge. Celotno leto je minilo, ko bi lahko plačna razmerja normalizirali, so jih pa le poslabšali. Pravi odgovor na vaše vprašanje je le zakon o javnih uslužbencih.

Je na vašo odločitev o odložitvi stavke vplivalo tudi neugodno javno mnenje. Zakaj imamo ljudje do šolnikov drugačen odnos kot do zdravnikov?

Hribar: Na šolstvo se očitno vsi spoznamo, saj smo hodili v šole. Mogoče so se nekateri starši bali, da bo kljub našim nasprotnim zagotovilom ogrožen normalen konec šolskega leta in prehajanje njihovih otrok na višjo stopnjo. Mogoče je zato odnos do zahtev šolnikov drugačen kot do tistih, ki jih postavljajo zdravniki.

Ljudje mogoče mislijo tudi, da se je šolstvo preveč razraščalo, da je v njem preveč zaposlenih?

Hribar: Mislim, da ljudje ne vedo, koliko dela je v šolstvu. Ne vedo, da se morajo učitelji neprestano dodatno izobraževati. Ne upoštevajo, da sedanje generacije otrok od učiteljev zahtevajo bistveno več in da je v šolah bistveno več svobode. Mi dajemo otrokom bistveno več, kot so naši starši nam. Med otroki je tudi več agresivnosti, tudi kapitalizem je marsikaj sprostil. Vrednote so se zamenjale, namesto znanja je zdaj pomemben le denar.

Bi lahko rekli, da je minister za šolstvo vaš, bi podprli morebitno interpelacijo zoper njega?

Hribar: Ministrstvo je z razumevanjem gledalo na naše zahteve, tudi minister nam ni nasprotoval. Naše utemeljene zahteve so skušali reševati v okviru proračunskih možnosti. Mislim, da je velik korak narejen tudi pri šolski zakonodaji, napredek je tudi pri urejanju materialnih možnosti. Sanirali so tudi nekaj šolskih poslopij. Čeprav je za učitelje mogoče reči, da njihov položaj še ni takšen, kot bi moral biti, če vse seštejemo, interpelacije ne bi podprli. Nenazadnje tudi stavkali ne bi zoper »našega« ministra. Vemo pa, da bo moral narediti še marsikaj, čaka ga tudi urejanje stanovanjskih vprašanj učiteljev.

Mislim, da imata dva sindikata nekaj prednosti. Zdaj eden, zdaj drugi skrbita, da konkurent ne more zaspati. Rekel bi, da drug drugega spodbujamo k večji učinkovitosti. Res pa je, da ker smo mi manjši, novinarji pogosto iščejo informacije le pri večjem sindikatu. Prav zato smo zadnje aktivnosti predstavili javnosti pred njimi. S tem smo tudi mi motivirali njihovo članstvo.

V javnosti se je dosedaj zdelo, da se vaš sindikat, ki šele odnedavna uporablja kratico Vir, »šlepa« za Svizom, največjim sindikatom vaših dejavnosti. Lahko to pojasnite?

Hribar: Nimam občutka, da za kom capljamo. Res je, da imamo le 8.000, oni pa 30.000 članov. Pri zadnjih zaostritvah smo bili mogoče celo korak pred njimi. Smo pa se dopolnjevali in tako povečevali pritisk. Obojim gre za sodelovanje. Če naj naredimo skupen korak, vemo, da moramo strniti vrste. Neenotnosti med nami ni bilo nikoli, mogoče le zdrava konkurenčnost.

Se vam zdi, da sta dva sindikata boljša od le enega?

Hribar: Mislim, da imata dva sindikata nekaj prednosti. Zdaj eden, zdaj drugi skrbita, da konkurent ne more zaspati. Rekel bi, da drug drugega spodbujamo k večji učinkovitosti. Res pa je, da ker smo mi manjši, novinarji pogosto iščejo informacije le pri večjem sindikatu. Prav zato smo zadnje aktivnosti predstavili javnosti pred njimi. S tem smo tudi mi motivirali njihovo članstvo.

Ali ste, ker ste v ZSSS, ki je bolj družba gospodarskih sindikatov, kaj omejeni?

Hribar: Mislim, da ne. Imamo vse možnosti samostojnega nastopanja.

Članstvo v Zvezi nam daje večje možnosti, saj lahko vplivamo na skupno politiko, ki je pomembna zlasti pri nastajanju zakonov. To se je videlo naprimer pri sprejetju socialnega sporazuma, ko je ZSSS uspešno črtati določbo o soodvisnosti plač v gospodarstvu in negospodarstvu. Socialni sporazum nam je dal tudi višje minimalne plače in ugodnejšo eskalacijsko lestvico.

Naša prednost je tudi terenska organiziranost naše Zveze. Član, ki potrebuje pomoč, jo lahko dobi v svojem kraju, in mu ni treba hoditi v Ljubljano.

Franček Kavčič

ZSSS pri črnogorskih sindikatih

SLOVENIZACIJA ČRNE GORE

Februarja je bila pri ZSSS na obisku delegacija Zveze samostojnih sindikatov Črne gore. Vodil jo je predsednik Danilo Popović. Predstavil je te sindikate in poudarjal njihovo neodvisnost od politike. Tudi od srbske, saj je dejal, da so se v Črni gori menda osamosvojili edino sindikati.

Tudi oni so se pred leti srečali s čari sindikalnega pluralizma, a je delavce kaj hitro srečala pamet in so se vsi vrnili v en sindikat. Tako ima zdaj od skupaj 131.000 zaposlenih (leta 1989 jih je bilo 170.000) 101.000 članov.

Že tedaj smo slišali, da z jugoslovanskimi in srbskimi sindikati skoraj nimajo stikov. Niti jim ne plačujejo članarine niti ne gojijo vsebinskih odnosov. Prejšnji teden, ko so črnogorskim kolegom obisk vrnili predstavniki ZSSS, Dušan Semolič, Rajko Lesjak in Pavle Vrhovec, se je ta razrahljanost odnosov le še potrdila. »Dva oka u glavi« očitno gledata vse bolj navzkriž. Pato ne velja zgolj za sindikate!

Zato so črnogorski sindikalisti že med obiskom v Sloveniji zelo poudarjali temeljni cilj te poteze, kar naj bi bila obnovitev neposrednih stikov in sodelovanja.

Že res, da govorijo o tem, da bo sodelovanje med sindikati morda pospešilo tudi sodelovanje gospodarstvenikov, kar bo brez dvoma v prid tako slovenskim kot črnogorskim delavcem, njihovim članom. Toda prav poudarek na neposrednosti pravi, da gre pri Črnogorcih vendarle za osamosvojitvene težnje. Povedali so nam, da so Srbi za takšno početje potuhtali izraz »slovenizacija«, ki ima kajpak zelo negativen ton. Pomeni separatizem in sebičnost.

To seveda še daleč ne pomeni, da tisti glasni, ne med vrsticami in v podtonih izraženi argumenti za sodelovanje ne bi držali. Nasprotno! Vsaka krepitev gospodarskega sodelovanja je nedvomno v prid obema stranema. Vsako novo odprto ali obdržano delovno mesto je vredno vseh naporov in hvale vredno je, da so to prvi spoznali sindikati. In se tudi prvi lotili dela!

Naše gospodarske in socialne razmere žal predobro poznamo. Črnogorskim delavcem seveda še bolj trda prede. Tovarniške hale so prazne, mnoge tudi zaradi tega, ker v njih stojijo slovenski stroji, pa zanje ni rezervnih delov. Predvsem metalurška, elektrogospodarska dejavnost in telefonski ter poštni promet pogrešajo nekoč uspešno sodelovanje.

Črnogorski sindikalisti so s pomočjo kolegov iz Svobodnih sindikatov že omogočili ministru za trgovino Dušku Laloviču, da se je sestel s predstavniki slovenske gospodarske zbornice. Menili so se o ustanavljanju podjetij v mešani lasti, o normalizaciji plačilnega prometa in odpiranju trgovinskih tokov, in minister je začetek dogovarjanja ugodno ocenil.

Srbi nejevoljni že po prvem obisku

Seveda so zaradi tega vzrojili v Srbiji. Slovencem so po eni plati očitali sebičnost in zlobno namignili Črnogorcem, da nas kljub vsemu zanima predvsem srbsko tržišče, ker je pač večje. Po drugi strani pa so Črnogorce ozmerjali, da so skorajda izdajalci skupne stvari in da so se z obiskom v Sloveniji ponižali.

Črnogorski sindikati si s takšnim podtikanjem ne belijo glave. Imajo hujše skrbi. Proizvodnja stoji, delavce pošiljajo na prisilne dopuste, plače so bedne in praviloma zamujajo, vse več prebivalstva se preživlja s tihotapstvom ali s prekupčevanjem na ulicah in boljših trgih. Upokojevcem je že 80.000, po eden na dva zaposlena. Upokojevcem je vse več, zaposlenih vse manj in med njimi vse manj predvsem tistih v proizvodnji.

Sindikati so izračunali, da bi štiričlanska družina za napolnitev res najskromnejše mesečne košarice potrebovala 4,5 povprečne plače in kar 11 minimalnih. Državna statistika je s tem izračunom sicer malce vedrejša, a ne pomembno. Stiska in beda sta res veliki.

Ni čudno, da je pobudo obeh sindikatov v navdušenjem pozdravil tudi Milutin Lalić, direktor Agencije Črne Gore za prestrukturiranje gospodarstva in tuja vlaganja:

»Vsekakor gre za odlično, vse podpore vredno zamisel. Običajno

se s sindikati pripravamo o plačah, socialnih pravicah, oblikah lastninjenja, tokrat pa smo na istem bregu. Skupaj se zavzemamo za odpiranje mednarodnega gospodarskega sodelovanja nasploh in s Slovenijo še posebej. Med nami niti ne gre vedno za spletnje novih vezi. Dobro bi bilo že, če bi oživili tiste stare, ki so se tudi v preteklosti izkazale za uspešne.

Sindikat tekmuje z vlado

Včasih imam občutek, kot da sindikat tekmuje z nami. In to ni

Prva uradna, neposredna slovenska delegacija v Črni gori je bila kajpak ZSSS: Dušan Semolič, Rajko Lesjak in Pavle Vrhovec na uradnem pogovoru z vodstvom Samostojnih sindikatov Črne gore.

slab občutek! Ko smo mi prišli v Slovenijo študirat pravne okvirje lastninjenja, je to spodbudilo tudi sindikate. Morda bo včasih tudi obratno in drug drugega bomo potiskali naprej.

Tudi o izkušnjah in tehnikah

ali se bodo sploh hoteli. Porinili so jih na ulice, v šverc, v kriminal, v sivo ekonomijo in od tega žive celo bolje, kot bi od miloščine v tovarnah. Država pa se je otrešla socialnih stroškov in tudi ne kaže nobene volje, da bi kaj spremenila.

Milutin Lalić, direktor Agencije Črne gore za prestrukturiranje in tuja vlaganja, je navdušen nad vsako pobudo za sodelovanje.

lastninjenja smo že poizvedovali pri slovenskih kolegh. Verjetno bodo sindikati pri vaših povprašali, kako je s temi procesi.

Seveda ne gre vselej za identičen položaj, saj so razlike precejšnje. Tako si mi zaradi sankcij, inflacije in podobnih težav nismo dovolili tehnoloških presežkov. Ti v procesih transformacije še močno obremenjujejo podjetja. Pomagajo si s prisilnimi dopusti in podobnimi institucijami. Bojim pa se, da jih odpuščanje še čaka.

Na naši stopnji gospodarskega razvoja in ob razvojnih potencialih, ki jih premoremo, gre za nerešljive probleme. Sami jih ne bomo zmogli in zato toliko več pozornosti posvečamo sodelovanju s tujino. Ponavljam, spodbudno je, da se vsaj pri tem ujemamo s sindikati. Da gre vsaj tu za nesporen skupen interes.

Danilo Popović se je sicer strinjal s pomenom skupnega interesa, dodal pa je, da prisilni dopusti za črnogorsko delavstvo pač niso nobena rešitev. Prvič niso začasni ampak prete, da se delavci ne bodo imeli kam vrniti na delo, drugič pa je vprašanje,

Po dobrih 1.000 kilometrih Italije še celo noč čez morje. S trajektom v slovenski lasti in s slovensko posadko.

Polemika

Delegacijo ZSSS so potem peljali na pogovor z Miodragom Cauševićem, podpredsednikom Gospodarske zbornice Črne Gore. Čeprav so v istem posloju kot sindikati, posebne ljubezni med njimi ni bilo čutiti. Prišlo je celo do sicer blage, a povsem jasne polemike med gostiteljem in Dušanom Semoličem. Tudi Caušević je govoril o težavah z zagonom proizvodnje, o izčrpanih rezervah, prepotrebni ogromnih sredstvih za zagon in posodobitev proizvodnih zmogljivosti, problemih z infrastrukturo, prometnimi zvezami, blokado, neključevanjem v mednarodne tokove, nedostopnostjo tujih kreditov... Tudi proti sindikalni pobudi ni imel nič, toda okrcal je našo državo oziroma politiko, ki ni pripravljena na hitro reševanje odprtih vprašanj okoli carin, plačilnega prometa in podobnega. Dokler pa se te stvari ne rešijo na državni rav-

ni, je vsako drugo sodelovanje zgolj simbolnega pomena. Dušan Semolič mu je oporekal, da se ne bi smeli obremenjevati s politiko, da bi morali tako gospodarstveniki kot sindikati začeti sodelovati in s tem tudi politiko prisiliti, da bi jim sledila, toda kljub prijaznim nasmeškom sogovornika nista pričala drug drugega. Imel sem občutek, prvič in edinkrat, da smo se srečali s Črnogorcem, ki perspektivo svoje države polaga izključno v naročje beograjskih oblasi.

Sledil je prijateljski pogovor sindikalnih gostiteljev s »prvo uradno, neposredno delegacijo iz Slovenije«.

Res različna položaja, a skupne teme: menedžerjem in krajam naklonjene oblasti, pritisk na delavstvo, ki edino nosi vsa bremena, ki edino plačuje vse nesposobnosti, neumnosti in barabije. Poslušali smo o srbskih sindikatih, njihovi režimskosti, liderskih ambicijah, o delavcih, ki so prepuščeni sami sebi, o stavkovni plimi...

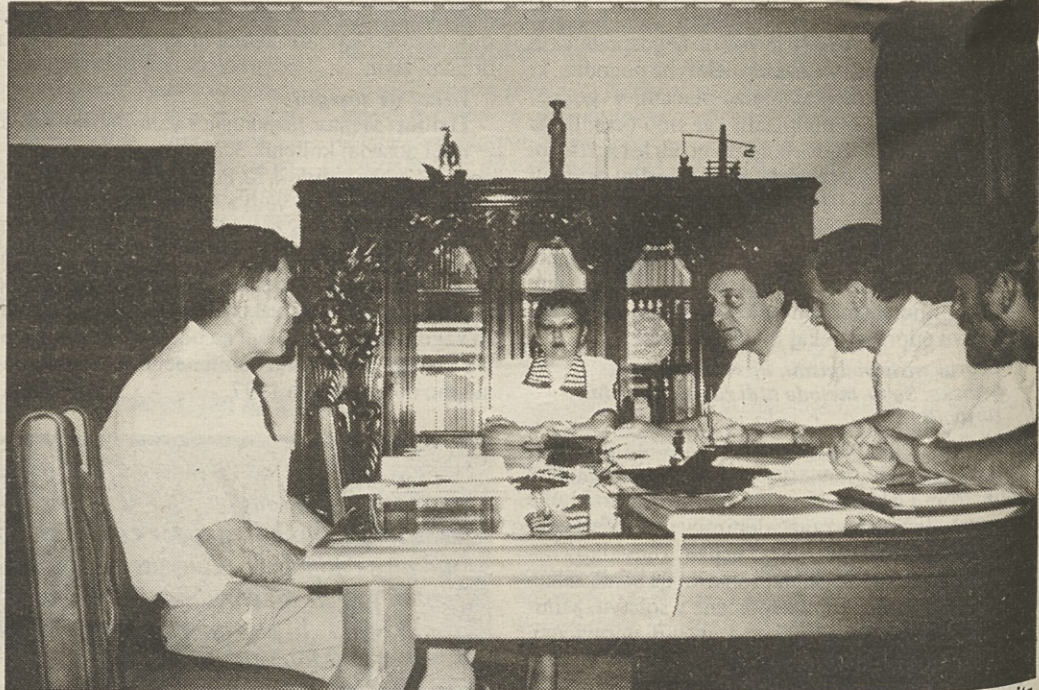
Črnogorske delavce pa ogroža predvsem novi, nepošteno nastali kapital, ki zaposluje na črno, izkorišča, ne plačuje prispevkov in neusmiljeno ožema zaposlene.

Sindikate skušajo slepiti s tujim kapitalom, ki sicer res prihaja, a ne v naložbe, ampak le v državne in mafijske pralnice denarja.

Spoznavanje

Pogovorom je sledila po oceni prireditelja izjemno dobro obiskana tiskovna konferenca. Odgovarjali so seveda slovenski sindikalisti. Ker naši bralci staljša teh dobro poznajo, so morda bolj zanimiva vprašanja črnogorskih novinarjev:

»Zakaj kaže Slovenija tolikšen odpor do tujega kapitala? Kakšna je naša socialna košarica? Kolikšen je odstotek industrijskih podjetij, ki ne delajo? Zakaj je tako malo

Podpredsednik črnogorske gospodarske zbornice Miodrag Caušević bi s sodelovanjem počakal, dokler se ne zmenita državi.

Znanilci slovenskega turizma na črnogorski obali.

podjetij olastninjenih? Je vzdržen razkorak med košarico in povprečno plačo? Zakaj so le sindikati premagali strah pred neposrednim sodelovanjem, zakaj ga ne tudi slovenska politika? Kolikšna je bila nezaposlenost pred razpadom skupne države in kolikšna je zdaj? Kakšno je naše sodelovanje z Republiko Srbijo? Kakšne možnosti imajo prej sodelavljani, zdaj tujci, za delo in življenje v Sloveniji.

Vprašanja so bila torej očitno dobronamerna, delno dokaz iskrenega zanimanja in v manjši meri tudi precej skromnega poznavanja razmer pri nas. Toda saj se s posebnim zanimanjem in poznavanjem posebnosti Črne gore menda tudi mi ne moremo ravno hvaliti.

Gotovo pa so odgovori Dušana Semoliča in Rajka Lesjaka precej pripomogli k preskoku informacijske ovire. Ker oba sindikata kažeta precejšen interes za nadaljnje sodelovanje, bo boljša obveščenost k temu gotovo pomembno pripomogla!

Ciril Brajter

KRIZA TRKA TUDI NA VRATA MARIBORSKE LIVARNE

Potem, ko so morala v stečaj Metalna TIO, Elektrokovina, Cevovod, Hidromontaža, Tam in številna druga podjetja v kovinski in elektroindustriji v Mariboru, je gospodarska kriza resno potrkala tudi na vrata Mariborske livarne. Ta je veljala in še vedno velja za eno najuspešnejših podjetij v kovinski in elektroindustriji. Sedaj je s 1306 zaposlenimi tudi največja tovarna v tej panogi v Mariboru in na Štajerskem.

Mariborsko livarno pesti pomanjkanje obratnih sredstev

"Mariborska livarna ima tržno zanimive proizvodne programe. Svoje izdelke uspešno prodaja na domačem in tujih trgih, kamor izvozi več kot polovico svoje celotne proizvodnje. Prav tako ji ne pri- manjkuje znanja za razvoj in je potemtakem v vseh pogledih uspešno in perspektivno podjetje. Tako rekoč edini, zato pa največji problem podjetja je pomanjkanje lastnih obratnih sredstev. Zato je livarna morala in še vedno mora najemati za obratna sredstva bančne in druge kredite s previsokimi obrestnimi merami, ki jo iz meseca v mesec bolj izčrpavajo," pravi predsednik sindikata kovinske in elektroindustrije v Mariborski livarni in predsednik območnega odbora tega sindikata za Podravje Branko Medik. "V Sindikatu kovinske in elektroindustrije že več let opozarjamo, da v Sloveniji nimamo strategije gospodarskega razvoja, ki bi jo morala v sodelovanju z znanostjo in gospodarstvom pripraviti slovenska vlada. Zato država tudi ne vodi ustrezne gospodarske politike, kar najbolj občutijo podjetja v kapitalno intenzivnih panogah. Nikjer v svetu takšna podjetja ne poslujejo izključno z lastnimi obratnimi sredstvi, pač pa jim pri tem pomagajo banke ali država z ugodnimi krediti. Pri nas pa banke in različne druge finančne ustanove z nerazumno dragimi krediti postopoma izčrpavajo podjetja v kovinski in elektroindustriji in še nekaterih kapitalno intenzivnih panogah. V Mariboru je večina podjetij v kovinski in elektropredelovalni industriji zaradi neustrezne gospodarske politike že propadla. Ali bodo morala sedaj po isti poti tudi podjetja, ki so dolgo časa veljala za najbolj uspešna v svoji panogi, ali pa bodo tisti, ki so odgovorni za ekonomsko politiko v državi, pred tem kaj ukrenili?"

Več kot polovico proizvodnje livarna izvozi

V Mariborski livarni proizvajajo polizdelke iz bakra in aluminija, razne legure, armature, ventile, orodja in gotove izdelke - zlasti različne pipe in radiatorje. Podjetje proda na domačem trgu 46 odstotkov proizvodnje, glavni kupci pa so Gorenje, Iskra Emeco, Titan, Iskra Eko in še nekatera podjetja ter seveda trgovske hiše Kovinotehna, Jeklotehna in Merkur. Včasih je Mariborska livarna 70 odstotkov svoje proizvodnje prodala na nekdanjem jugoslovanskem tržišču, po razpadu druge Jugoslavije pa se je relativno hitro preusmerila in uspešno prodrla na tržišča razvitih evropskih držav. Lani je livarna okoli 12 odstotkov proizvodnje prodala kupcem na Hrvaškem, 42 odstotkov celotne proizvodnje pa je izvozila v Avstrijo, Nemčijo, Italijo in druge razvite države Evrope. Za domala vse svoje proizvode ima certifikat kakovosti ISO 9001, kar ji omogoča uspešen nadaljnji prodor na najzahtevnejše trge.

V Mariborski livarni so v zadnjih letih posvetili veliko pozornosti tudi racionalni organiziranosti. Tako so združili tri družbe (za proizvodno orodij, radiatorjev in tlačnih odlikov), ki od začetka tega leta delujejo kot družba Aklimat. V njem je zaposlenih 431 delavec. V družbi za predelavo bakra je zaposlenih 242 delavcev, v Armalu 376, v družbi za vzdrževanje in energetiko, v okviru katere bo delovalo tudi invalidsko podjetje, ki ga ustanavljajo,

pa dela 110 delavcev. V krovnem podjetju je zaposlenih še 147 delavcev.

Letno ustvarijo 6,5 milijarde tolarjev prihodka

Mariborska livarna je lani imela 6,5 milijarde tolarjev celotnega prihodka, več kot polovico tega pa je ustvarila na tujih trgih. "Ker je naše podjetje eden največjih izvoznikov v Mariboru, ga pestijo podobni problemi kot vse slovenske izvoznike. Na račun precenjenega tolarja je Mariborska livarna samo v lanskem letu izgubila 150 milijonov tolarjev," pravi Medik.

Otem, koliko podjetje vsak mesec oziroma vsako leto izgubi zaradi previsokih obresti na kredite za obratna sredstva, v Mariborski livarni ne govorijo radi, saj sodi finančno poslovanje podjetja med poslovne skrivnosti. "Odstotek lastnih sredstev v obratnih sredstvih se že nekaj let zmanjšuje, zato je podjetje prisiljeno jemati kredite pri bankah in na sivem trgu pod neugodnimi pogoji. Banke terjajo tudi ustrezne garancije za vračilo kreditov, zato je velik del podjetja že pod hipoteko. Banke in druge finančne ustanove tako v sedanjih pogojih gospodarjenja dobesedno izkoriščajo podjetja in delavce ter pospravijo v lastne žepe vse, kar delavci in menedžerji ustvarjajo z dobrim delom in uspešnim poslovanjem," se hu-

duje Branko Medik, ki je na ta problem opozoril že večkrat - zadnjič na nedavni problemski konferenci Sindikata kovinske in elektroindustrije v Ljubljani.

Od maja plače po kolektivni pogodbi

"K temu, da likvidnostni problemi v Mariborski livarni niso še hujši, smo veliko prispevali tudi delavci in sindikalisti," pravi Medik. "Upoštevaje razmere, je sindikat pristal, da se je izplačilo plač premaknilo na 24. v mesecu. Sedaj pa vodstva posameznih družb predlagajo, da bi izplačilo plač premaknili na zadnje dni v mesecu. Vendar pa je zaradi tega med delavci vse več nezadovoljstva in nestrpnosti. Posebej so delavci nezadovoljni, ker smo lani dobili več kot polovico regresa v bonih, prav tako pa smo že tudi dva obroka letošnjega regresa prejeli v bonih. Res pa je, da smo si doslej v livarni delavci in sindikalisti prizadevali vse probleme reševati s pogajanjem in ne s stankami, saj nismo želeli še dodatno destabilizirati podjetja in omajati njegovega poslovnega ugleda."

Sicer pa v Mariborski livarni od maja prejemajo plače po kolektivni pogodbi. Doslej so za blizu 5 odstotkov. Po podpisu nove panožne kolektivne pogodbe delavci pričakujejo, da se bodo plače dvignile povprečno za 11 odstotkov. Povprečna plača v letošnjem prvem trimesečju je v Mariborski livarni znašala 64.995 tolarjev, kar je malo manj od povprečne plače v mariborskem gospodarstvu (65.755 tolarjev), za republiškim povprečjem pa je zaostajala skoraj za 12 tisočakov.

Branko Medik: Bodo država in banke pustile propasti tudi uspešnejša industrijska podjetja?

Brez napake v strategiji razvoja

"V Mariborski livarni na področju strategije razvoja v zadnjih desetletjih ni prišlo do večje napake, zato lahko mirno rečemo, da je za težave podjetja kriva zlasti ekonomska politika države in pomanjkanje strategije gospodarskega razvoja na nacionalni ravni," pravi predsednik SKEI v podjetju in v Podravju Branko Medik. "Mariborska livarna je bila na začetku devetdesetih let med najbolj uspešnimi kovinskopredelovalnimi podjetji v Mariboru in regiji, zato je tudi najdalj kljubovala krizi v tej industrijski panogi, ki je v veliki meri tudi posledica neustrezne ekonomske politike države. Manj uspešna kovinskopredelovalna podjetja po vsej Sloveniji so propadla že pred dvema ali tremi leti, sedaj pa so se v resnih težavah znašla tudi najboljše. Poslovni rezultati Mariborske livarne se iz leta v leto slabšajo. Iz njih je natanko razvidno, da je podjetje vsako leto v večjih težavah zaradi previsokih obrestnih mer na kredite za obratna sredstva ter zaradi previsokih davkov in prispevkov. Mariborska livarna je klasičen primer, kako pri nas država in banke izčrpavajo uspešna podjetja in na ta način žagajo vejo, na kateri sedijo. Sindikat kovinske in elektroindustrije na to opozarja že več let, vendar mu žal zaenkrat tisti, ki so odgovorni za oblikovanje ekonomske politike in strategije gospodarskega in še zlasti industrijskega razvoja Slovenije, še niso prisluhnili."

Stavkovni odbor tržiškega Peka, sestavljen iz razširjenih izvršnih odborov obeh sindikatov, je 7. junija za to sredo, 19. t. m., napovedal stavko, če do torka (18.) ne bo plač. Ker pa ga je vodstvo podjetja v številnih pogovorih med tem časom prepričalo, da denarja do tega roka nikakor ne bo moglo zbrati, je na seji v petek »popustil« in preložil stavko na 28. junij - če 27. ne bo plač.

»Kot smo zvedeli na teh pogovorih, naj do konca tega tedna na žiro računu še ne bi bilo dovolj denarja za izplačilo plač. In ker imamo v ponedeljek kolektivni dopust, v torek je pa praznik - dan državnosti, smo pristankom na ta zamik stavko zgolj preložili, ne pa tudi preklicali,« je odločitev stavkovnega odbora komentiral predsednik svobodnega sindikata Peka Anton Rozman in približal: »Torej: če 27. t. m. ne bo plač, bomo naslednji dan stavkali!« Odločitev o tem bodo kajpak spet preverili med članstvom.

Veliko negotovanja je v Peku povzročila tudi vest, kako bo z letošnjim regresom. Uprava je njegovo delno izplačilo v bonih omejila na pet tisočakov (v bonu za mesnico), regres v gotovini pa naj bi zagotovila v več delih: 20.000 tolarjev do začetka kolektivnega dopusta (31. 7.), razliko pa v jesenskih mesecih.

»Zaradi vsega tega so ljudje razočarani in malodušni, odnosi v podjetju pa tako napeti, da se lahko poleg napovedanega mimogrede zgodi še kaj spontanega,« je kratak raport iz Tržiča zaokrožil Tone Rozman. »Ker ni denarja, bojkotirajo nadure. Kaj pa to pomeni za proizvodnjo sezonskega značaja, si najbrž lahko mislite...«

Še 280 do 300 trajno presežnih delavcev

Še leta 1988je bilo v Mariborski livarni zaposlenih 2111 delavcev, ki so proizvedli za 17.500 ton različnih proizvodov. Konec marca je bilo zaposlenih 1306 delavcev, ki so proizvedli za 9.500 ton izdelkov. "Število zaposlenih je podjetje zmanjšalo zlasti z naravno fluktuacijo ter z uporabo mehkih metod reševanja trajno presežnih delavcev. Tako se je število zaposlenih zmanjšalo za 750 delavcev, nekaj več kot 100 delavcev pa je podjetje odpustilo kot trajno presežne delavce po zakonu o delovnih razmerjih, čeprav si je sindikat prizadeval, da ne bi bilo tako. Kakor kaže, pa bo Mariborska livarna morala v kratkem pripraviti program reševanja trajno presežnih delavcev še za 280 do 300 delavcev. Največ delavcev naj bi odpustili iz režijskih služb. Sindikalisti upamo, da bo podjetju priskočila na pomoč posebna projektna skupina slovenske vlade, ki naj bi pomagala pri reševanju trajno presežnih delavcev v 11 slovenskih podjetjih. Po obisku ministra za delo Toneta Ropa v livarni in Mariboru je naše podjetje od države že dobilo 52 milijonov

sredstev za reprogramiranje obresti, z vlogami pa naše podjetje sodeluje še na dveh razpisih, kjer prav tako pričakuje ugodno rešitev," je povedal Medik.

V Mariborsko livarno je vložil ceretifikat tudi mariborski župan

V Mariborski livarni čakajo na drugo soglasje agencije za prestrukturiranje in privatizacijo. Upajo, da bodo lahko v kratkem do konca izpeljali program lastninjenja, v katerem bodo s certifikati sodelovali tudi zaposleni, bivši zaposleni in upokojenci. Med tistimi, ki so vložili certifikat v livarno, je tudi mariborski župan dr. Alojz Križman, ki je bil 11 let zaposlen v tem podjetju in ki očitno verjame, da ima perspektivo.

Konec prejšnjega tedna je zaradi zdravstvenih razlogov odstopil direktor Mariborske livarne Anton Vončina. Do začetka septembra bo vršilec dolžnosti direktorja dose-danji podpredsednik sistema Dušan Kacičnik. "Čeprav je direktor že nekaj časa napovedoval odstop zaradi zdravstvenih razlogov (le-tos je bil na operaciji), je njegov odhod med delavci zelo odmeval. Delavcem smo morali pojasnjevati, da je odstop pričakovan in da ni posledica težav v podjetju. Upam, da bomo imeli sindikalisti tudi z novim vodstvom tako korektno partnerske odnose kot z dosedanjim vodstvom. Če ne bo tako, bomo morali za uveljavitev interesov delavcev namesto dialoga in pogajanj uporabiti druge metode sindikalnega boja," je odločen Branko Medik.

Ali bo vlada pustila propasti tudi najboljša industrijska podjetja?

"Sedaj je na potezi vlada. Odločiti se mora, ali bo poskrbela za normalne pogoje gospodarjenja in priskočila na pomoč industriji ali pa bo pustila propasti tudi najboljše in najbolj perspektivna industrijska podjetja," pravi Branko Medik.

Tomaž Kšela

SKEI OPOZARJA NA SOCIALNE NEMIRE

Kot nam je povedal predsednik SKEI Albert Vodovnik, so na nedavni problemski konferenci tega sindikata zahtevali spremembo ravnanja bank, saj ogrožajo obstoj kovinske in elektroindustrije. Poslovodni delavci namreč trdijo, da izvoznih poslov ne morejo izpolniti zaradi pomanjkanja denarja. Krive naj bi bile banke, ki jih nočejo financirati, tudi če imajo državna poroštva. Zaradi tega so delovna mesta v tej industriji znova ogrožena.

Posamezni direktorji, ki so skušali najeti cenejše kredite pri tujih bankah, pa so od njih odstopili, saj domače banke za poroštva računajo kar dvajset odstotkov. Med temi podjetji je tudi Finalco iz Slovenske Bistrice, ki je prodrl na tuje trge, zaradi nespremljanja bank pa novih poslov več ne more prevzemati.

Naša industrija je po osamosvojitvi in prehodu v kapitalizem po Vodovnikovih besedah ostala brez razvojnih oddelkov. Marsikdaj lahko dobi delo le kot podizvajalec za tuje firme. To se dogaja tudi naslednicam nekdanje Metalne.

Tudi vladin projekt pomoči pri reševanju presežnih delavcev, ki poteka v 11 podjetjih, po Vodovnikovem mnenju ne bo dal pravih sadov. Bolj kot na nova delovna mesta kaže na ponovitev vala odpuščenja delavcev, ki je pred petimi leti v industriji odpravil več kot 100.000 delovnih mest. Država bo podjetjem sicer pomagala, da bodo ostala brez odvečnih delavcev, ne pa pri odpiranju nadomestnih delovnih mest. Mogoče bi položaj podjetij kovinske in elektroindustrije lahko olajšali

tudi veliki domači naročniki, zlasti tisti, ki so čakali na ukinitve embarga na prodajo orožja.

Če se položaj v kovinski in elektroindustriji takoj ne bo izboljšal, bo SKEI prisiljen k novim protestnim akcijam. Že jeseni lahko pride do novega stavkovnega vala, ki bo pre-rastel v socialne nemire, opozarja Vodovnik.

V SKEI niso zadovoljni z razvojem aktivnosti za razdelitev sindikalnega premoženja. Zakon, ki so ga vložili poslanci SDS, je zanje nesprejemljiv. Pred delitvijo ali skupnim upravljanjem bi namreč morali razčistiti, kaj je sindikalno, kaj pa družbeno. Aktivisti SKEI opozarjajo, da je marsikaj, kar je nastalo iz članarine, neupravičeno postalo last države. Zakon, vložen v državnozbornsko proceduro, pa diši po zaplembi sindikalnega premoženja. Podobno je po Vodovnikovih besedah v vsej zgodovini sindikalnega gibanja ravnal le Hitler.

Če naj bi sindikati sindikalno premoženje res razdelili, je treba upoštevati tudi premoženje, s katerim razpolagajo drugi sindikati, ne le tistega, ki ga upravlja ZSSS. SKEI protestira zoper politiko, ki se, da bi nekoga neupravičeno podprla, vmešuje v notranje sindikalne zadeve.

Če delitev sindikalnega premoženja ne bo potekala skladno z normami o svobodi sindikalnega organiziranja in delovanja, bo SKEI zahteval pomoč domačih strokovnjakov. Če tudi ta ne bo zadostala, pa bo uveljavljal mednarodno arbitražo.

F. K.

POTRPEŽLJIVOST PONEHUJE

Foto: Sašo Bernardi

D. K.

KDAJ BO DENAR? - V tržiškem Peku je to najpogostejše vprašanje...

20. junija 1996

Sindikalna lista

Prvi del

1. Dnevnice	junij 1996
– cela dnevica (nad 12 do vključno 24 ur odsotnosti)	3.500,00
– polovična dnevica (nad 8 do 12 ur odsotnosti)	1.750,00
– znižana dnevica (od 6 do 8 ur, če se potovanje začne dve uri pred začetkom delovnega časa in konča dve uri po njem)	1.218,00
2. Kilometrini (od 1. 3. 96 dalje)	24,66
3. Ločeno življenje	44.802,00
4. Prenosišče - Povračilo stroškov prenočevanja do višine zneska po predloženem računu, ki ga odobri delodajalec	
5. Regres za prehrano	11.201,00

Drugi del

V drugem delu objavljamo povprečno plačo za obdobje januar–marec 96 kot osnovno za uveljavljanje pravic iz neposredne skupne porabe. Povprečna plača v preteklih treh mesecih v gospodarstvu Slovenije znaša 72.039 SIT.

1. Jubilejne nagrade	
– za 10 let	36.020,00
– za 20 let	54.029,00
– za 30 let	72.039,00
2. Nagrada ob upokojitvi	216.117,00
3. Solidarnostne pomoči	72.039,00
Vir: Zavod RS za statistiko	Strokovna služba ZSSS

Opomba:

Objavljena višina nagrade ob upokojitvi je rezultat kolektivnega pogajanja. Sprejeta sprememba uredbe Vlade RS o stroških, ki se priznavajo kot odhodek (Ur. l. RS, št. 7/95), pa omogoča to nagrado do višine treh bruto plač v gospodarstvu RS.

KAJ DELAJO

Razmere terjajo nove predpise

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije je v torek (18. t. m.) organizirala v Domu sindikatov v Ljubljani posvet o postopkih, povezanih z diagnozo poklicne bolezni v Sloveniji, ter o pravicah delavk in delavcev ob poklicni bolezni. Poleg sindikalnih predstavnikov so se ga udeležili tudi predstavniki ministrstev, delodajalskih organizacij, zdravstvenih institucij, delovnega in zdravstvenega inšpektorata ter predstavniki sindikata in društva obolenih za azbestozo iz Salonita Anhovo. Predsednik ZSSS Dušan Semolič je uvodoma dejal, da je namen posveta ugotoviti, kaj vse je treba storiti glede ovir, s katerimi se srečujejo delavke in delavci pri uveljavljanju pravic, povezanih s poklicno boleznijo.

Udeleženci posveta so ugotovili, da zaradi zastarelih in neuskkljenih predpisov, slabšanja zdravstvenega varstva na delovnem mestu, neuskkljenosti kriterijev za diagnosticiranje in verifikacijo poklicne bolezni ter neizdelanih postopkov marsikateri delavec ne more uveljaviti teh pravic, kar je eden izmed znakov nazadovanja medicine dela po osamosvojitvi Slovenije. Prav pojav velikega števila obolenih za azbestozo med delavci Salonita Anhovo je opozoril na nerešena vprašanja postopkov, ki so nujni za uveljavljanje pomembnih pravic v okviru obveznega zdravstvenega in pokojninsko-invalidskega zavarovanja. Nič manj pomembni pa niso ti postopki kot podlaga za določanje preventivnih ukrepov varstva pri delu.

Ker je poklicna bolezen kot institut že desetletja del našega pravnega sistema, tako z ratificiranimi mednarodnimi konvencijami kot tudi v zakonih in predpisih s področja varnosti in zdravja pri delu, obveznega zdravstvenega ter pokojninsko-invalidskega zavarovanja, nejasnosti postopkov v zvezi s tem nerazumljivi.

Udeleženci posveta so dali vrsto pobud državnim organom za sprejem predpisov in dogovorov, nujnih za ureditev položaja poklicno obolenih v Sloveniji.

P. V.

V republiških odborih

Sindikata delavcev gradbenih dejavnosti

Jutri problemska konferenca SDGD

Kot smo obširno poročali že v prejšnji številki Delavske enotnosti, so na 6. seji republiškega odbora Sindikata delavcev gradbenih dejavnosti Slovenije (na sliki) sprejeli naslednje štiri sklepe: 1. da bodo podpisali normativni del kolektivne pogodbe za gradbene dejavnosti; 2. da bodo nadaljevali pogajanja za sklenitev tarifnega dela KP, v katerem mora biti izhodiščna plača za 5 odstotkov višja kot v splošni kolektivni pogodbi; 3. da bodo stopnjevali pritisk za ureditev ustreznega statusa gradbeništva in gradbenih dejavnosti; 4. da bodo s tem v zvezi pripravili problemsko konferenco.

Kot kaže, so se v vodstvu SDGD odločili za takojšen »prehod« od besed k dejanjem. Za petek, 21. t. m., je namreč sklicana problemska konferenca SDGD, posvečena »problematiki podjetij gradbeništva in socialnemu položaju njegovih delavcev«, ki naj bi po temeljiti analizi pripomogla tudi k realizaciji 2. in 3. sklepa 6. seje republiškega odbora SDGD.

D. K.

Pa se imejmo fajn...

Polna terasa in restavracija Blejskega gradu večino sobotnega popoldneva gostom ni mogla ponuditi nobene hrane, saj je vsa ekipa grajskih kuharjev (glavna kuharica in dva kuharja) nenadoma odločila bele predpasnike in zapustila grad.

Kot smo zvedeli, naj bi najemnik gradu Nicholas Oman in njegov nečak Matjaž Lavtižar-Oman, ki »radikalno« upravlja gostinski del gradu, skušala zaposlenim zmanjšati plače, pripravljala pa naj bi tudi nekatere druge »organizacijske spremembe«, ki pa kuharjem očitno niso bile pogodu. Kot je zapisal Dnevnik, je Omanov nečak sicer neuradno izjavil, da si bo sam privezal predpasnik, če ne bo šlo drugače, vendar pa bi bilo njegovo vodenje kuhinje najbrž v očitnem nasprotju z 2. členom najemne pogodbe, ki jo ima Nicholas Oman s Podjetjem za turizem in rekreacijo Bled. V njej namreč piše, da mora najemnik poskrbeti za vso gostinsko turistično ponudbo in jo celo prilagoditi višji ravni zahtevnosti...

D. K.

sindikalni

ZA ZAHTEVNO DELO TUDI USTREZNO PLAČILO

Na dvanajstem srečanju delavcev komunalnega in stanovanjskega gospodarstva Slovenije konec minulega tedna v Rakičanu pri Murski Soboti sta bila nenehno v središču dogajanja tudi predsednik in sekretar republiškega odbora Sindikata komunalnega in stanovanjskega gospodarstva Slovenije **Alojz Terbec** in **Miloš Mikolič**. Srečanje sta izkoristila tudi za pogovore s sindikalnimi zaupniki o aktualnih problemih, s katerimi se srečujejo delavci v omenjenem sindikatu.

»Sindikata komunalnega in stanovanjskega gospodarstva Slovenije ima okoli šest tisoč članov, ki delujejo v 117 organizacijah; združuje delavce, ki delujejo v komunalnih in stanovanjskih podjetjih ter v službah za varovanje premoženja,« pravi Miloš Mikolič. »Zato ima republiški odbor našega sindikata tudi tri poddobre: za zaposlene v komunalni dejavnosti, za delavce stanovanjskih podjetij in za delavce varnostnih služb oziroma podjetij.«

Več sredstev za usposabljanje in informiranje članov

V Sindikatu komunalnega in stanovanjskega gospodarstva so se odločili, da bodo od aprila naprej člani plačevali enodostotno članarino. »Sklepa o povišanju članarine ne nameravamo uveljaviti «na vrat na nos», pač pa preudarno in postopoma. Organizacije v podjetjih se imajo možnost same odločiti, ali bodo začele pobirati višjo članarino takoj ali ob prvem povečanju plač ali pa po dogovoru na območju. Kakor kaže, se bodo za prehod na pobiranje višje članarine večinoma odločili na sejah območnih odborov. Pričakujem, da bodo do konca leta začeli plačevati članarino po novem v vseh organizacijah,« pravi Mikolič.

Ali bo tudi sindikat komunalnega in stanovanjskega gospodarstva, podobno kot nekateri drugi panožni sindikati, ustanovil stavkovni sklad? »Ne. Enodostotna članarina nam še ne omogoča oblikovati samostojnega stavkovnega sklada, temveč nameravamo višjo članarino uporabiti za sindikalno izobraževanje in usposabljanje zaupnikov, za boljše informiranje članstva ter za redno dejavnost. Kar bo ostalo, pa za socialni sklad. Doslej smo si morali namreč sredstva za redno

dejavnost zagotavljati iz drugih virov,« pravi Alojz Terbec.

»Žal nam višja članarina še ne bo omogočala, da bi lahko vse člane naročili na Delavsko enotnost, zato pa spodbujamo organizacije, da za svoje člane iz lastnih sredstev naročijo časopis slovenskih delavcev,« dodaja Mikolič. »Boljša informiranost je namreč predpogoj učinkovitega sindikalnega dela. Zato naš sindikat izdaja tudi informativni bilten.«

Bo 147 občin podpisalo tarifni del kolektivne pogodbe?

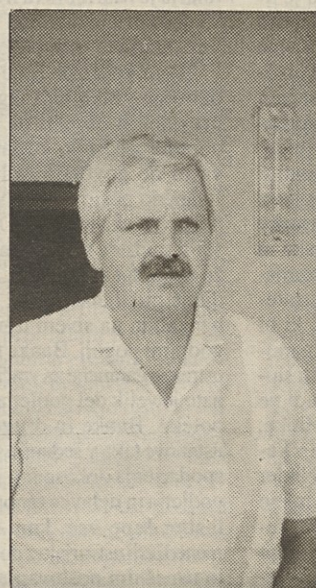
Sindikalnimi zaupnikom in funkcionarjem v sindikatu komunalnega in stanovanjskega gospodarstva sedaj povzroča največ sivih las podpis tarifne priloge kolektivne pogodbe.

»Delavci v komunalnih podjetjih delajo v specifičnih okoliščinah. Komunalna podjetja ne morejo ustvarjati dobička, delavci pa morajo svoje delo opravljati kvalitetno tako rekoč noč in dan, saj gre za javne službe. Zato je že kolektivna pogodba dejavnosti za leto 1991 in 1994 delavcem v komunalni priznala pravico do 15 odstotkov višje izhodiščne plače. Dejansko pa se je zaradi pomanjkanja sredstev ta odstotek iz leta v leto nižal. Sedaj imajo delavci v komunalnih podjetjih plače, ki so na povprečju slovenskega gospodarstva ali še nižje,« pravi Alojz Terbec. »Zato letos vztrajamo, da se s podpisom tarifnega dela kolektivne pogodbe priznajo delavcem v komunalni takšne plače, kot smo jih dogovorili s kolektivno pogodbo dejavnosti leta 1994. Zavzemamo se za izhodiščno plačo 51.986 tolarjev v obdobju april–junij. Z zbornico smo to že usklajili, sedaj pa morajo tarifni del kolektivne pogodbe podpisati samo še občine.«

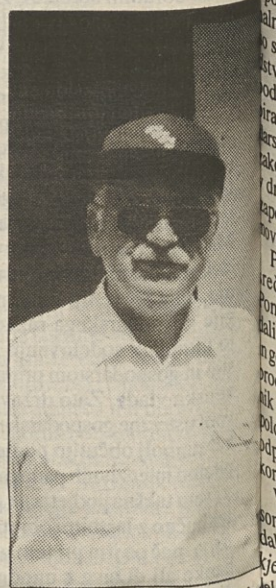
»Vse občine v Sloveniji – 147 jih je – so že prejele predlog tarifnega dela kolektivne pogodbe za letošnje leto, ki je usklajen med obema sindikatoma (Svobodni in Neodvisnost), zbornico gospodarskih javnih služb in

lilnem letu, imeli tovrstne bleme?

»Preko komunalnih podjetij bi smeli izvajati socialne politike. Cena komunalnih storitev mora biti ekonomska – samo tako lahko tudi komunalna podjetja za-

ALOJZ TERBEC: »Upamo, da bodo občine tarifni del h kolektivni pogodbi podpisale do konca meseca.«

MILOŠ MIKOLIČ: »Naš sindikat ima okoli 6 tisoč članov, ki delujejo v 117 podjetjih.«

združenjem GZS za varstvo okolja. Računamo, da bodo občine tarifno prilogo podpisale do konca meseca,« dodaja Miloš Mikolič. »Res pa je, da je dogovarjanje s 147 subjekti težavno. Zato podpiramo pobudo, da to prevzame njihova asociacija – stalna konferenca lokalnih skupnosti oziroma združenje slovenskih občin in mest.«

Cene komunalnih storitev morajo biti ekonomske

Splošno je znano, da si nekateri politiki preko komunalnih služb in na račun v njih zaposlenih delavcev marsikaj poskušajo pridobiti popularnost in nabirati politične točke. Komunalna podjetja namreč ne morejo sama oblikovati cen komunalnih storitev, ampak za to potrebujejo soglasje države ali občine. Je komunalne delavce strah, da bodo tudi letos, v vo-

in uspešna. Politiki se zato s komunalnimi podjetji ne bi smeli poigravati,« pravi Terbec. »Komunalna podjetja imajo moč in tudi za politike bo slaba volja, če bodo delavci komunalnih podjetij nezadovoljni. Na žalost župani padajo zaradi nekaterih stnega in neupešnega dela komunalnih podjetij, ki morajo vsaki skrbeti, da imajo ljudje vodo, toploto, da živijo v čistem okolju in da življenje in delo teče nemoteno naprej.« Zdi se, da so nas nekateri pomena komunalnih služb še ne zavedajo.

»Upam, da se bodo ob pozitivno odzvale in podpisu tarifno prilogo h kolektivni pogodbi. Drugače bo moral sindikat poseči po ostrejših oblikah sindikalnega boja za pravice delavcev v komunalnem in stanovanjskem gospodarstvu, saj se več pripravljeni odrekati pravic, ki jim pripadajo,« pravi Terbec.

Tomaz K.

Psi lajajo, karavana gre dalje

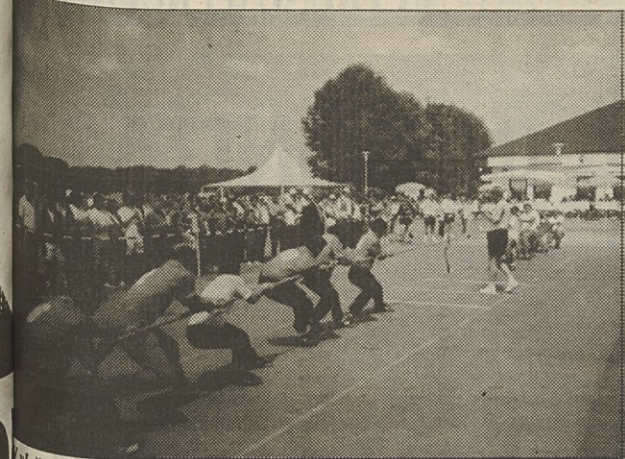
V dneh, ko je bil po nekajmesečnih trdih pogajanjih podpisani socialni sporazum za letošnji, ki naj bi pravičnejše razdelil vse skromne akumulacije slovenskega gospodarstva na delavske plače, si je direktor majhnega trgovskega podjetja Eurotehnika d.o.o. Ljubljana Matjaž Roblek Majcen privoščil nerazumljivo in do delavcev pa tudi s cialnih partnerjev cinčno potezo. Na račun dohodka družbe, jo vodi, si je dal kupiti prestižni osebni avtomobil znamke BMW 730 i (na sliki), kakršnega bi si želel marsikateri vladni minister gospodarsko razvitih evropskih držav.

Gospod direktor si je ta podvig privoščil ravno v času, ko ga sindikat z vljudnim pismom prosil, naj pojasni, zakaj ni še plačil za letošnji april in maj, in ko ni še ne duha ne sluha o izplačilu regresa za letni dopust.

Ne bi se spuščal v pravno formalni vidik nakupa tako dragega avtomobila na račun ustvarjenega dohodka delavcev, čeprav o tem, da so delavci preko organa upravljanja dali soglasje k tej investiciji. Postavlja se mi predvsem vprašanje morale gospodarskega rektorja, ki poleg te funkcije obenem vodi še nekaj stečajnih podjetij. Prepričan sem, da mu te dobro plačane naloge omogočajo, da bi si lahko s svojimi sredstvi, ne pa na račun neizplačanih, tako nizkih plač in drugih prejemkov delavcev podjetja, ki ga vodi, potešil svoje nagnjenje do dragih avtomobilov.

Tudi to dejanje potrjuje znani rek: »Psi lajajo, karavana gre dalje ali v tranziciji je vse mogoče...«

Sandi B.

Vlečenje vrvi so tokrat Ljubljanci premagali Mariborčane

KO BI BILI VEDNO TAKO HITRI...

V petek in soboto prejšnji teden je bilo v Rakičanu dvanajsto srečanje delavcev slovenskih komunalnih in stanovanjskih podjetij »Komunala 96«, ki jo je več kot odlično organiziralo podjetje Komunala iz Murske Sobotice. Po podatkih predsednika organizacijskega odbora Nikolaja Hochstetterja se je na srečanju zbralo preko 1500 delavcev iz 56 podjetij iz vse Slovenije.

Srečanje se je v petek začelo s posvetom o lobiranju v komunalnem gospodarstvu, na katerem so se zbrali zlasti vodilni in vodstveni delavci. Ugotovili so, da bodo morali v prihodnje bolj ločeno s politiki in drugimi gospodarstveniki, če bodo želeli, da bodo zakoni, ki jih sprejemajo poslanci v državnem zboru, bolj po meri zaposlenih v komunalnem in stanovanjskem gospodarstvu.

Po posvetu so se udeleženci srečanja odpravili na izlet po Pomurju. Med drugim so si ogledali Plečnikov cerkev v Bogojini in gotsko cerkev v Martjancih, pri čemer ob Muri pa so imeli piknik z družabnim srečanjem. Popoldne so na letališču v Rakičanu odprli tudi zanimivo razstavo komunalne opreme.

V soboto se je v prelepem sončnem vremenu srečanje nadaljevalo na letališču v Rakičanu, kjer so se udeleženci pomerili na delovno-športnih tekmovanjih. Ob tej priložnosti so jih pozdravili predstavniki mestne občine Murska Sobotica in ministrstva za varstvo okolja in urejanje prostora.

Srečanje »Komunala 96« se je končalo v soboto popoldne z družabnim srečanjem vseh udeležencev in s podelitvijo pokalov priznanj najboljšim. Marsikdo od gledalcev pa si je mislil: »Ko bi bili vedno tako hitri...«

Miloš Mikolič je podelil pokal za najboljšo skupno uvrstitev Potniškega prometa iz Ljubljane

V delovno-športnih tekmovanjih so se ekipe posameznih podjetij odrezale takole:

Kegljanje - moški: 1. Komunala Celje, 2. Vodovod kanalizacija Ljubljana, 3. Ljubljanski potniški promet; **ženske:** 1. JP Okolje Piran, 2. KP Velenje, 3. Stanovanjsko podjetje Ljubljana

Mali nogomet: 1. Mariborski vodovod, 2. Komunalno podjetje Prevalje, 3. Komunalno podjetje Ptuj

Namizni tenis: 1. JP Zale Ljubljana, 2. Komunala Radeče, 3. KP Nigra Maribor

Vlečenje vrvi: 1. Komunala Koper, 2. Komunalno podjetje Velenje, 3. Komunala Murska Sobotica

Šaljivo tekmovanje: 1. Komunala Murska Sobotica, 2. Staninvest Maribor, 3. Dominvest Jesenice

Tenis: 1. Komunala Kranj, 2. Saubermacher-Komunala Murska Sobotica, 3. Komunalno podjetje Velenje

Šah: 1. Potniški promet Ljubljana, 2. Komunala Celje, 3. Komunalno podjetje Ptuj

Delovna tekmovanja, - montiranje vodovoda: 1. Goriški vodovod, 2. Komunala Radovljica, 3. Komunala Novo mesto

- montaža kanalizacije: 1. Komunala Murska Sobotica, 2. Komunalne gradnje Grosuplje, 3. Komunala Trebnje

- odvoz odpadkov: 1. Javno komunalno podjetje Grosuplje, 2. Komunala Tolmin, 3. Čisto mesto Ptuj

SKUPNA RAZVRSTITEV: 1. Ljubljanski potniški promet, 2. Komunalno podjetje Velenje, 3. Komunala Celje.

T. K.

Komunalci iz Radeč so si oddahnili po napornih tekmovanjih

Pri montiranju kanalizacije je bila najboljša ekipa Komunale iz Murske Sobotice

Pri odvozu smeti so se izkazali fantje iz Komunalnega podjetja Grosuplje

Organizatorji so pripravili zanimiv sejem komunalne opreme

Koprski komunalce so spremljale simpatične navijačice

ti, ki jim je bil vzor Peter Svet (na Muti je nekaj let zmagoval na tedaj priljubljenem spominskem teku NOB).

Na letošnjem posvetovanju v Ljubljani smo bili le trije predstavniki organizatorjev tekaških prireditev, pa tudi sicer so posamezni udeleženci raje govorili o svojih izkušnjah na povsem drugih področjih športa. Zato tudi ne preseneča zelo zgoščen koledar množičnih tekaških prireditev prav v juniju. Da se v Sloveniji ne znamo pogovarjati, pa je dokaz prav 15. junij. V enem samem dnevu kopica prireditev – od zelo lepega teka Veronike Deseniške v Kočevju do že uveljavljenega gozdnega teka v Mislinji, vmes pa tek v Šmarjeških Toplicah, olimpijski teki v Velenju, Mariboru in Ljubljani, pa športni žur v Mostecu itd. Tekalci se res težko odloči, kam naj gre. Toda vedeti moramo, da s tem nimajo težav samo tekači, temveč prav prireditelji. Ti so velikokrat odvisni od pokroviteljev, tem pa na koncu tudi ni vseeno, kakšna bo udeležba in s kakšno medijsko pozornostjo bo prireditev spremljana.

Sicer pa se je organizatorjev prireditev prijel še drug nesmisel, saj kar neprestano spreminjajo datume tekov, pa tudi proge...

Hinko Jerčič

KAJ DELAJO

V drugih sindikatih

Policijski sindikat Slovenije

Opredeljevanje do radikalnejših metod

Policijski sindikat Slovenije (PSS) je na svoji skupščini pred dvema mesecema sprejel odločitve za ureditev delovnopравниh in socialnega položaja delavcev Ministrstva za notranje zadeve (MNZ). Z uro protestnega molka je aprila opozoril na resnost razmer, pristojnim pa naslovil tudi vrsto konkretnih predlogov.

Ker pa je Svet PSS ocenil, »da je pripravljenost delodajalca za reševanje neustreznih razmer in za uresničevanje zahtev sindikata minimalna«, je sklenil pozvati svoje člane k osebnemu opredeljevanju za sodelovanje v vseh zakonsko dopustnih oblikah in metodah sindikalnega boja – vključno s splošno stavko – za uresničitev naslednjih zahtev:

1. znižanje omejitev, obremenitev in prepovedi za policiste v veljavnih predpisih in v predlogu zakona o policiji ali pa uvedba sorazmernih nadomestil;

2. spoštovanje določb pravilnika o plačah, predvsem o dodatku na delovno dobo, službenem potovanju, dnevnicah in terenskem dodatku; uvedba dodatkov h količnikom, enakovredno letos uvedenim dodatkom v večini negospodarskih dejavnosti; določitev kriterijev in meril za delitev sredstev za delovno uspešnost med organi državne uprave;

3. uvedba dodatkov za sobotno delo in za mentorstvo pripravnikov;

4. enak regres za letni dopust, kot je bil določen v socialnem sporazumu;

5. sklenitev kolektivne pogodbe za delavce MNZ;

6. zagotavljanje delovnih pogojev po veljavnih standardih, še posebej na mejnih prehodih z Republiko Hrvaško;

7. ustanovitev stanovanjskega fonda MNZ in določitev načina reševanja stanovanjskih vprašanj delavcev;

8. izplačilo zaostalih sredstev za delovno uspešnost od leta 1991 do 1994;

9. zagotavljanje varstva pravic delavcev s pravočasnim in doslednim izvajanjem zakona o inšpekciji dela.

Kot nam je povedal izvršni sekretar PSS Zdravko Melanšek, opredeljevanje članov PSS že poteka, zaključeno pa naj bi bilo do konca meseca. »Organe državne oblasti in delodajalce pozivamo, naj razmislijo o posledicah socialnega nemira v policiji in naj se pravočasno lotijo uresničevanja zahtev Policijskega sindikata Slovenije,« je še dodal Melanšek.

D. K.

DELAVSKA HRANILNICA d. o. o.

Ljubljana, Dalmatinova 4

Ugodna posojila

za oddih članov sindikatov

od T + 0 % do T + 2 %

v vaši delavski hranilnici

Če želite preživeti zaslužen oddih v mirnem, prijaznem okolju Bohinjskega jezera, v slovenskih zdraviliščih ali slovenskem primorju se odločite za oddih s pomočjo posojila naše hranilnice.

Po napornih delovnih mesecih in vsakodnevnih stresih si vzemite čas zase, za svojo dušo in telo, za svoj počitek in nabiranje novih moči.

Oddih lahko preživite v hotelih in zasebnih penzionih z ugodnim posojilom, ki ga je za Vas posebej pripravila Delavska hranilnica.

Posojilo vam odobrimo tri dni pred začetkom nastopa oddiha.

Prvi obrok zapade v plačilo z enomesečnim odlogom, torej potem, ko se vrnete z dopusta.

Cene 7-dnevnega bivanja se gibljejo od 22.050 tolarjev do 53.550 tolarjev na osebo.

H gornjemu znesku posojila lahko dobite še dodatek posojila v znesku 15.000 tolarjev za stroške, vezane na oddih (stroški goriva, turistična taksa, žej).

Primeri izračuna posojila za najnižjo in najvišjo ceno:

7-dnevni oddih dveh članov družine po ceni 22.050 SIT

22.050 SIT x 2 = 44.100 SIT + 15.000 SIT = 59.100 SIT, vrne se 61.902 SIT, rok vračila 6 mesecev, obrok = 10.317 SIT, zavarovanje posojila = 390 SIT, stroški posojila 1.000 SIT.

7-dnevni oddih štirih članov družine z dvema otrokoma od 2 do 12 let po ceni 22.050 SIT in s 30% popustom za oba otroka

22.055 SIT x 2 = 44.100 SIT + 2 x 15.439 SIT + 15.000 SIT = 89.970 SIT vrne se 78.073 SIT, rok vračila 6 mesecev, obrok = 13.013 SIT, zavarovanje posojila = 492 SIT, stroški posojila so 1.000 SIT.

7-dnevni oddih dveh članov družine po ceni 53.550 SIT

53.550 SIT x 2 = 107.100 SIT + 15.000 SIT = 122.100 SIT, vrne se 127.888 SIT, rok vračila 6 mesecev, obrok = 21.315 SIT, zavarovanje posojila = 806 SIT, stroški posojila so 1.000 SIT.

7-dnevni oddih štirih članov družine z dvema otrokoma od 2 do 12 let po 53.500 SIT in s 30% popustom za oba otroka

53.500 SIT x 2 = 107.100 + 2 x 74.900 SIT + 15.000,00 SIT = 197.000 SIT vrne se 206.339 SIT, rok vračila 6 mesecev, obrok = 34.390 SIT, zavarovanje posojila = 1.241 SIT, stroški posojila so 1.000 SIT.

Gornji izračuni so osnova, da lažje prilagodite strošek oddiha svojim finančnim možnostim.

Izračuni so narejeni na 6-mesečni rok vračila posojila in enomesečni odlog prvega plačila obroka.

Vsako posojilo bo izračunano individualno po vašem izboru cene.

Za tiste člane sindikatov, ki bi jim tudi ti obroki bili preveliko finančno breme, je izjemoma možen najem posojila tudi na sedem ali osem obrokov brez odloga prvega obroka.

Upamo, da je posojilna ponudba za člane sindikatov zanimiva, zato se vam priporočamo. Vse v zvezi z vašim posojilom in oddihom boste uredili v hranilnici osebno ali po telefonu.

Za vse podrobnejše informacije nas lahko pokličete po telefonu: 061/312098 ali 316881.

Želimo vam priazen oddih

Direktor
Jože Stegne

Zakaj tako?

V zadnjih dveh ali kar treh desetletjih sem že velikokrat opozoril na neustrezno razporejanje različnih množičnih tekaških prireditev v Sloveniji. Pred več kot desetimi leti sem na enem od sestankov, ki so se ga udeležili organizatorji tekaških prireditev iz Slovenije, opozoril na neustreznost tekmovanj okoli 22. aprila (najstarejšemu »taborniškemu« teku na Muti je tedaj začel konkurirati »mladinski« tek na Sv. Duh v Mariboru, pozneje pa tudi Maraton treh src v Radencih). Za tekače iz Ljubljane in drugod, ki so se radi udeleževali taborniških tekov na Muti, pa naj ta »vaški tek«, kot ga je poimenoval zelo pomemben funkcionar Atletske zveze, tako ali tako ne bi bil zanimiv. Toda resnici na ljubo je treba povedati, da so prav na Muti atletske trenerji iz Velenja, Maribora in od drugod našli odlične mlade atlete, med njimi tudi Andrejo Šverc iz Dovž pri Mislinji ter domačinki Nado Šober in Darinko Štefl. Tam so se že kot otroci kalili Milan Kotnik, Andrej Vastl in drugi atle-

Uporabo azbesta v izdelkih naj bi ukinili, toda kaj bo z delavci

Z ZAKONOM NAD TEGOBE SALONITA IN DONITA?

Skupina primorskih poslancev v državnem zboru je temu telesu poslala v prvo obravnavo predlog zakona o zagotavljanju sredstev za prestrukturiranje proizvodnje v Salonitu Anhovo. Poslanci s Primorske predlagajo, naj bi država v naslednjih desetih letih za ta namen porabila iz proračuna okrog 3,3 milijarde tolarjev. S temi sredstvi bi v Salonitu nadomestili azbest v vlaknocementnih izdelkih z drugo ustrezno, vendar neškodljivo surovino, zagotovili socialno varnost zdaj zaposlenih delavcev ter izplačali odškodnine delavcem, obolelim za boleznimi, ki jih povzroča azbest. Iz katerega proračunskega vira naj bi zagotovili potrebna sredstva, poslanci ne omenjajo. Predlagajo pa, naj bi država postala delni lastnik poslovnega sistema Salonit, skladno z višino vloženih sredstev.

V poslovnem sistemu Salonit so sklenili, da bodo azbestocementne izdelke prenehali izdelovati s koncem letošnjega leta. Toda sredstev za nadomestitev te proizvodnje z drugo nimajo, zaradi česar bi lahko ostalo brez dela 429 delavcev. To bi po prepričanju predlagateljev zakona povzročilo v tem delu Primorske socialno katastrofo. Obenem so prepričani, da bi državo odpiranje povsem novih delovnih mest stalo

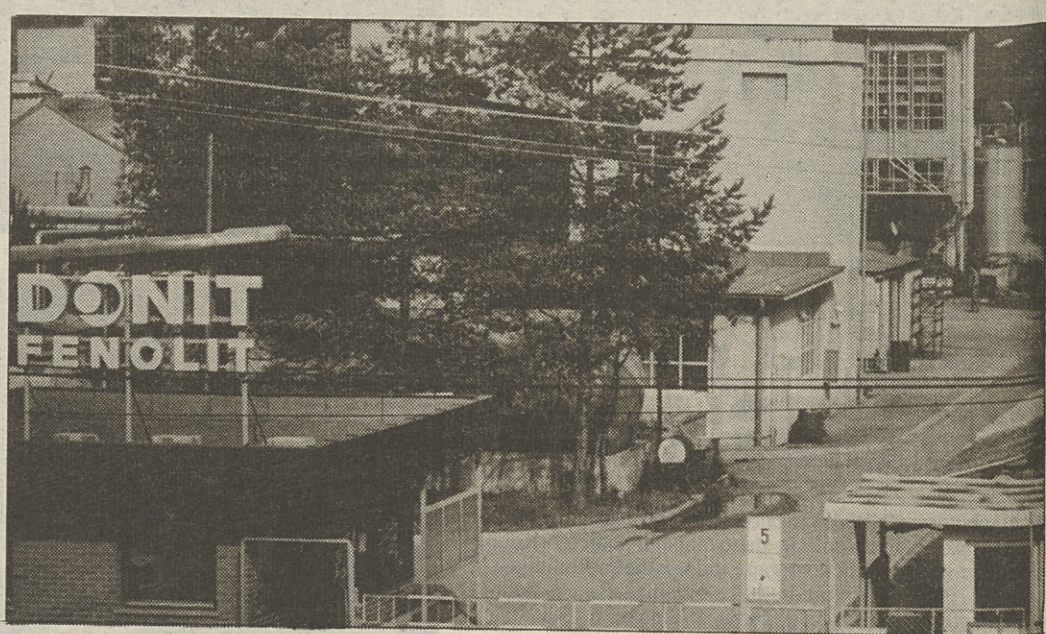
vsaj 3,8 milijarde tolarjev, pri čemer se izplačilo odškodnin zaradi prizadetega zdravja, pa tudi stroškom za predčasno in invalidsko upokojevanje ne bi mogli povsem izogniti.

Poslanci torej skušajo vladi in kolegom v državnem zboru dopovedati, da bo ceneje sprejeti predlagani zakon, pri čemer se bodo tudi vsi problemi, povzročeni z ukinitvijo proizvodnje azbestocementnih izdelkov, rešili hitreje. In ne nazadnje

omenjajo tudi, da je Salonit dovolj pomemben za slovensko gospodarstvo, da bi se država lahko malo pobrigala zanj, zdaj ko je v težavah.

V Sloveniji izdelke, ki vsebujejo azbest, proizvaja tudi Donit. Tudi v tej gospodarski družbi se zavzemajo za nekakšen krovni zakon o prenovi proizvodnje in seveda za pomoč države po zgledu nekaterih razvitih držav. V Donitu menijo, da so svoje možnosti za financiranje modernizacije proizvodnje na področju azbestnih izdelkov že izkoristili. Pred sedmimi leti so v ta namen vložili štiri milijone mark, zdaj pa bi jih potrebovali še 15, če bi hoteli proizvodnjo prestrukturirati in sanirati. Računajo tudi, da se bodo sčasoma tudi pri njihovih delavcih pojavili znaki obolevnosti zaradi azbesta, čeprav se doslej niso.

B. R.

EMBALAŽA PO MERI EVROPE

Sodobna, kakovostna, moderna, ekološko varna in lična embalaža je nekakšna vstopnica, brez katere naši industrijski proizvodi — naj bodo še tako dobri — ne morejo prodreti na tržišča najbolj razvitih evropskih držav. Podjetja, ki se želijo uveljaviti na zahtevnih evropskih tržiščih, morajo uporabljati takšno embalažo, ki bo po kakovosti, ekoloških in drugih karakteristikah dosegala ali celo presegala kriterije in normative za embalažo v razvitih državah. To je ena osrednjih misli s tridnevnega seminarja o embalaži, ki so ga organizirali v okviru 10. mednarodnega sejma embalaže, tehnike pakiranja, skladiščenja in transporta na poti v Gornji Radgoni. Na sejmu, ki so ga pripravili na sedem tisoč kvadratnih metrih površin, je sodelovalo 170 razstavljavcev iz Avstrije, Avstralije, Češke, Finske, Francije, Hrvaške, Italije, Madžarske, Nemčije, Švedske, Velike Britanije in Slovenije. Razstavljali so embalažo in embalažne materiale, stroje za proizvodnjo embalaže, stroje in opremo za pakiranje, opremo in stroje za skladiščenje ter opremo za notranji in integralni transport.

Da bi pri nas izdelovali kakovostno embalažo, bi, so poudarili na seminarju, veljalo izboljšati pogoje, v katerih poslujejo proizvajalci embalaže. S to dejavnostjo se pri nas ukvarja več kot 500 obrtnikov, ki pa v glavnem izdelujejo embalažo iz plastike, saj so za proizvodnjo embalaže iz papirja ali kovin potrebna znatno večja vlaganja v osnovno in kasneje tudi v obratna sredstva. Za to pa so pri nas obrestne mere na kredite previsoke. Večina proizvajalcev embalaže pri nas života, zato le stežka ohranijo korak s konkurenčnimi podjetji v razviti Evropi.

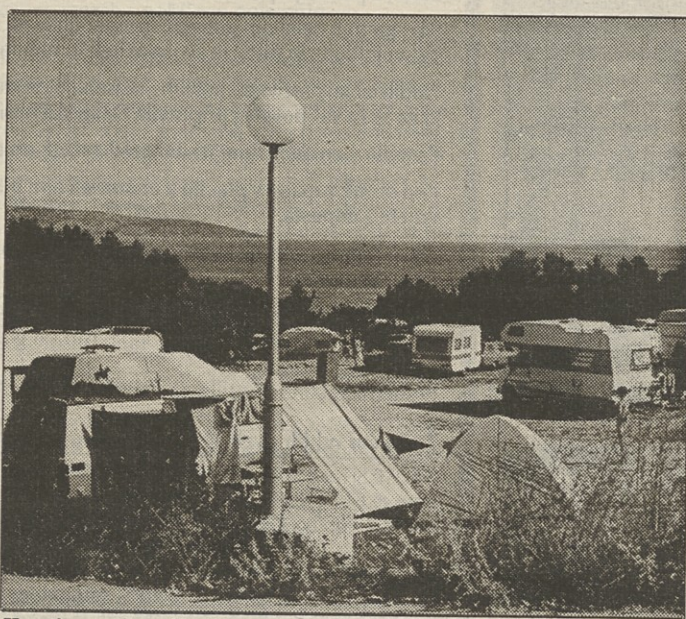
Na seminarju so še prav posebno pozornost posvetili okolju prijazni

embalaži, saj ekološko neoporečna v Evropi nima več perspektive. Embalaža mora biti izdelana iz materialov, ki jih je mogoče reciklirati. V zvezi s tem je bila še prav posebej živahna razprava o uporabi embalaže iz laminatov (tetrapak), v katero v Evropski uniji zapakirajo dnevno 70 milijonov litrov tekočih živil (od sadnih sokov in vina do juh in omak), in jo po uporabi reciklirajo. Pri nas to še ni mogoče, ker še nimamo tako natančno ločenega zbiranja odpadkov, zato embalaža iz laminatov močno onesnažuje okolje. Morda bo v prihodnje nekoliko boljše, saj bo Fructal iz Ajdovščine svoje sokove ponovno začel v večji meri polniti v steklenice. Kljub temu bi tudi pri nas morali bolj razmišljati o recikliranju

stare embalaže in še posebej laminatov. Te v razvitem svetu uporabljajo tudi za izdelavo izolacijskih plošč, pohištva in nekaterih drugih izdelkov.

Na sejmu INPAK, ki ga v Gornji Radgoni organizirajo vsaki dve leti, so tudi tokrat podelili slovenske Oskarje za najboljšo embalažo. Letos jih je strokovna žirija podelila pet. Prejeli so jih Pivovarna Union za plastični zaboj in steklenice za pivo, Valkarton Logatec za kartonsko zloženko za medicino "Fer Medica", EGP embalažno grafično podjetje Škofja Loka za kartonsko zloženko za dva kozarca, Krka iz Novega Mesta za pločevinko za Pikomil ter Fructal iz Ajdovščine za 200 mililitrsko steklenico za sok.

T. K.

Hrvatje so pripravljeni samo še to poletno sezono dopustiti sindikalni turizem zaprtega tipa, divje kampiranje pa bodo že letos preganjali z vso močjo.

Na Hrvaškem samo še letos počitniški domovi zaprtega tipa

OGROŽENI SINDIKALNI TURIZEM

Slovenska podjetja, lastniki počitniških domov na Hrvaškem, bodo imela samo še to poletno sezono možnost v teh domovih gostiti izključno svoje delavce. Hrvaška vlada je namreč pripravljena podaljšati moratorij na 4. člen svojega zakona o gostinski dejavnosti (ki prepoveduje uporabo počitniških zmogljivosti samo za interno uporabo lastnika) le še do konca letošnjega septembra. Potem se bo morala dejavnost v teh počitniških domovih prilagoditi hrvaški zakonodaji. Na Hrvaškem bo treba ustanoviti bodisi lastno, bodisi mešano gostinsko-turistično podjetje ali pa dom prodati drugemu podjetju, ki bo na Hrvaškem ustanovilo primerno podjetje v gostinsko-turistični dejavnosti.

Dogovor o podaljšanju moratorija je bil nedavno tega sklenjen med hrvaškim ministrom za turizem Nikom Bulićem in državnim sekretarjem za turizem v ministrstvu za gospodarske dejavnosti Republike Slovenije Petrom Vesenjkom. »Naš interes je, da bi obe državi čimprej uredili medsebojne lastniškovne odnose in da bi se počitniški domovi lahko čimprej preoblikovali po hrvaški zakonodaji in začeli normalno delovati. Želimo pa tudi, da bi bili v prihodnje izveti iz 4. člena tega zakona počitniški domovi, ki se ukvarjajo ne s pridobitniško, ampak dobrodelno dejavnostjo. To so domovi Rdečega križa,

taborniških organizacij in podobnih ne-profitnih organizacij,« nam je dejal Peter Vesjenjak in dodal: »Niko Bulić nam je odgovoril, da je ministrstvo za turizem hrvaški vladi predlagalo podaljšanje moratorija na omenjeni zakon o gostinski dejavnosti do letošnje jeseni. Bulić pa je še odločno povedal, da vsi drugi zakoni, ki urejajo delovanje tujcev na Hrvaškem, veljajo brez izjem in omejitev, pa tudi, da bodo preganjali divje kampiranje z visokimi kaznimi ali celo odvzemom počitniških prikolic, šotorov itd.«

Kako naj torej ravnajo slovenski lastniki počitniških domov in drugih turističnih objektov na Hrvaškem, da bodo

še naprej kar najbolj nemoteno delovali? Na Hrvaškem je še za kake tri milijarde tolarjev slovenskega premoženja v počitniških zmogljivostih oziroma še okrog 35.000 ležišč, namenjenih pretežno sindikalnemu turizmu.

»Podjetjem svetujem, naj se čimprej organizirajo po hrvaški zakonodaji, ali prodajo počitniški dom kakemu slovenskemu podjetju, če sami niso zainteresirani za opravljanje odprte gostinske in turistične dejavnosti na Hrvaškem. Škoda je, da bi podjetja prodajala domove na črno in pod ceno, kot to počno zdaj,« meni Peter Vesjenjak.

Direktor sindikalne turistične agencije ATRIS Metod Zalar pa svetuje slovenski vladi, naj ustanovi skupino strokovnjakov, ki bi pripravila rešitve omenjenih problemov, znala svetovati slovenskim podjetjem, kako naj ravnajo s svojo lastnino na Hrvaškem. Nemara pa ne bi bilo slabo počitniške domove podjetij, ki se ne bi želela sama ukvarjati z gostinsko in turistično dejavnostjo na Hrvaškem, zbrati pod okriljem ene organizacije v Sloveniji.

B. R.

Kaj čaka gospodarstvo letos in prihodnje leto

OPTIMIZEM IN PESIMIZEM SI PODAJATA ROKE

Med ekonomisti in gospodarstveniki se spet lomijo kopja glede gospodarskega razvoja države. Eni sodijo, da se bo ob sedanji gospodarski politiki nadaljevala pot navzdol ne le letos, ampak tudi vsaj še drugo leto, drugi pa so glede na znake iz razvitih držav prepričani, da bi v Sloveniji letos lahko dosegli približno enake rezultate kot lani. Zanimivo pri tem pa je, da so v tem volilnem letu nekateri ekonomisti bolj optimistični kot vlada.

Predsednik vlade dr. Janez Drnovšek je tako na nedavni seji Ekonomskega sveta vlade poudaril, da so se gospodarske razmere letos zaostrele tudi zaradi recesije v državah, ki so naši največji gospodarski partnerji. Vlada je zaradi slabših gospodarskih rezultatov že popravila letošnja predvidevanja o rasti družbenega proizvoda, obenem pa, po Drnovškem, pripravila nekatere ukrepe, ki jih prav zdaj obravnava parlament in ki so naravnani k razbremenjevanju gospodarstva, zlasti izvoznikov in delovno intenzivnih panog. Premier je še dodal, da bodo potrebni še novi ukrepi, s katerimi bi gospodarstvo manj obremenili s prispevki in davki ter ga naredili bolj konkurenčnega. Razbremenjevanje gospodarstva, zmanjševanje javne porabe in krčenje socialnih pravic se bo raztegnilo še na dve prihodnji leti, meni Drnovšek, in ta čas bo gospodarstvo še v težavah. Večji dohodek naj bi začelo dosegati po končanem prvem krogu privatizacije.

Dve uradni službi za ekonomske analize, ena zbornična, druga pa vladna, sta v zadnjem času napovedali ugodnejša gospodarska gibanja. Nina Prešern, vodja zbornične Službe za konjunkturo in ekonomsko politiko, je na podlagi znakov o gospodarskih trendih, ki jih je dobila iz Evrope in drugih razvitih držav sveta, napovedala ugodnejša gibanja v drugi polovici letošnjega leta in za prihodnje leto. Napovedi slonijo predvsem na znakih oživljanja svetovne trgovine in umirjanja svetovnih cen surovin. Letos bise družbe-

ni proizvod lahko povečal celo za 4 odstotke. Resda bi tolikšna rast temeljila predvsem na povečanem domačem povpraševanju, toda svetovni trendi kažejo, da bi lahko slovensko gospodarstvo v prihodnjem letu doseglo celo 4,5-odstotno rast družbenega proizvoda, če bi ekonomska politika v Sloveniji okrepila konkurenčno sposobnost gospodarstva. Nezaposlenost bi padla na 13 odstotkov, ključni preizkusni kamen za takšne dosežke pa bo prava dohodkovna politika. Pri tej točki se strinjajo vsi, ki te dni govorijo o gospodarski prihodnosti Slovenije: dogovoriti se bo treba o zmenejši sprotni potrošnji ustvarjenega družbenega dohodka, da bi več ostalo za naložbe v gospodarstvo in za razvoj.

Dr. Janez Potočnik, direktor Urada za makroekonomske analize in razvoj, je na Ekonomskem svetu tudi napovedal nekatera ugodnejša gibanja, čeprav je zelo zmeren optimist: konec recesije v Evropi, izboljšanje konkurenčne sposobnosti gospodarstva, rast naložb, krepitev ugleda slovenskega gospodarstva v tujini. Vendar bi po njegovem vse skupaj zadoščalo le za 3-odstotno rast družbenega proizvoda. Nezaposlenost se ne bi povečevala, inflacija pa naj bi ostala malo pod magično mejo 10 odstotkov.

Na Ekonomskem inštitutu Pravne fakultete v Ljubljani so previdni. Menijo, da bi veljalo tuje napovedi o povečanju konjunkturi jemati z večjo previdnostjo, saj za take trditve ni pravega zagotovila. O inflaciji pa sodijo, da je mogoče računati na zmerno rast

cen, saj so proizvajalci pri določanju cen svojih izdelkov zelo umirjeni. Vendar pa kljub temu skorajda ni mogoče računati, da bi bila letos manjša od deset odstotkov, saj je že rast v prvih petih mesecih preseгла 5 odstotkov.

Ostrejši kot ekonomisti in politiki so v svojih ocenah možnosti slovenskega gospodarstva gospodarstveniki. Tako na primer dr. Tone Hrastelj, nekdanji direktor IBN JT in zdajšnji predsednik nadzornega sveta te družbe, oporeka napovedim o ugodnejših gospodarskih gibanjih. Meni, da se v zadnjih letih kaže nemoč svetovnih inštitutov za ekonomsko raziskovanje pri napovedih o gospodarskih gibanjih. O možnostih za rast slovenskega družbenega proizvoda pa je zelo skeptičen glede na tržna gibanja in pogoje gospodaranja raje napoveduje zmanjševanje družbenega proizvoda za dva do štiri odstotke kot njegovo rast. Vsa domača gospodarska gibanja govore v prid višji inflaciji, je prepričan Hrastelj in meni, da bo rast morda res dosežena zaradi domačega povpraševanja, toda vitalni del gospodarstva, izvozniki, bo zaradi tega trpel. Svoje napovedi utemeljuje z gibanji v državah, ki so naše najpomembnejše partnerice. Tako so na primer v Nemčiji, Franciji, Avstriji vlade že napovedale ukrepe, s katerimi bodo zmanjšale javno porabo za 60 milijard mark, frankov, šilingov. To naj bi se poznalo pri povpraševanju, tudi po slovenskih izdelkih in storitvah.

Podobno, čeprav ne tako zelo "črno", sodijo o možnostih za rast družbenega proizvoda tudi mnogi drugi gospodarstveniki. Nekateri med njimi napovedujejo izvoznikom tudi zelo "črno" letošnje jesen. K temu bi lahko dodali samo, da je moč celo podatke o gospodarskih gibanjih videti z različnih zornih kotov povsem drugače.

B. R.

Člani svetov delavcev in drugi delavski predstavniki! Sindikalni zaupniki! Kadrovske delavci in pravniki v podjetjih!

Končno bomo lahko ustregli vašim željam in zadostili vašim potrebam po praktično uporabni strokovni literaturi s področja uveljavljanja novega sistema sodelovanja delavcev pri upravljanju podjetij. V založbi ČZP Enotnost in Studijskega centra za industrijsko demokracijo »Studio participacije« je izšel

SPLOŠNI PRIROČNIK ZA DELAVSKO SOUPRAVLJANJE

Napisala sta ga Mato Gostiša in Gregor Miklič. Namenjen je ljudem iz prakse za prakso. Vsebuje preko 200 strani predpisov s celotnim besedilom zakona o sodelovanju delavcev pri upravljanju, navodil za vodenje volilnih in drugih postopkov, obrazcev, vzorcev splošnih aktov (poslovnik sveta delavcev, participacijski dogovor, statut, dogovor o oblikovanju sveta delavcev kapitalsko povezanih družb, dogovor o medsebojnih razmerjih med sindikatom in svetom delavcev), priporočil in odgovorov na najbolj pereča odprta vprašanja praktičnega uresničevanja zakona. Obsega 35 poglavij v 5 delih, ki nosijo naslov: 1. del - Predstavitev sistema delavske participacije, 2. del - Kako aktivirati sistem delavske participacije v podjetjih, 3. del - Pristojnosti in način dela sveta delavcev, 4. del -

Avtonomna pravna ureditev delavske participacije z vzorci splošnih aktov, 5. del - Aktualne dileme in vprašanja v zvezi z uresničevanjem zakona.

Imeti bi ga moral prav vsak novoizvoljeni član sveta delavcev, predstavnik delavcev v nadzornem svetu in delavski direktor, sindikalni zaupniki pa bodo brez njega težko učinkovito izpeljali akcijo za izboljšanje sveta delavcev in vzpostavitev drugih mehanizmov delavskega soupravljanja v svojem podjetju ter se kasneje tudi aktivno vključili v njegovo delovanje. Novosti je namreč preveč, prav v tako tudi odprtih vprašanj. Zato bo priročnik lahko dobrodošel pripomoček tudi pravnikom in kadrovskim delavcem, ki se z uveljavljanjem zakonskega sistema delavske participacije ukvarjajo na strani delodajalcev (podjetij).

Cena priročnika je 6.900 SIT, naročite pa ga lahko pri ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana.

Na vsebino novih statuten delniških družb je treba paziti, preden je prepozno

Piše: mag. Mato Gostiša

Sindikati in delavski sveti družbenih podjetij pred lastninskim preoblikovanjem delajo z vidika bodočih participacijskih pravic delavcev veliko napako, ko niso dovolj pozorni na vsebino statuten bodočih delniških družb, ki jih pred dokončnim lastninskim preoblikovanjem sprejemajo še "stari" delavski sveti.

Ne smemo namreč pozabiti, da je kasneje te statute izredno težko spreminjati in dopolnjevati, kajti za kaj takega je potrebna dvotretjinska večina glasov v skupščini nove delniške družbe. Zato je zelo pomembno poskrbeti, da že "prvi" statut, ki ga sprejme še delavski svet družbenega podjetja pred pridobitvijo drugega soglasja Agencije za privatizacijo, na ustrezen način uredi vse tista vprašanja, ki so pomembna za bodoči soupravljalški položaj zaposlenih ter za vse oblike njihove organizacijske udeležbe nasploh. Kjer bo zamujena ta priložnost, so naknadno praktično nemogoče kake delavcem prijazne določbe (npr. glede udeležbe pri dobičku ipd.).

Pri tem se seveda v celoti zavedamo privilegiranega položaja Agencije, ki ga pogosto izkorišča za "črtanje" vsake določbe predloga statuta,

ki se njenim strokovnjakom in "strokovnjakom" zdi morda preveč "delavska". Kljub temu pa ni rečeno, da bi Agencija v predlaganih statutih res črtala prav vse, kar bi v pametnih okvirih ustrezno utrjevalo razvoj delavske participacije v bodočih delniških družbah. Ne nazadnje je razvoj delavske participacije v Sloveniji z zakonom podprt nacionalni projekt, ki naj bi med drugim tudi spodbujal in ne zaviral poslovno uspešnost podjetij. Vsaj na razvitem Zahodu je tako, in le nekateri naši kvazime-nedžerji v delavski participaciji še vedno vidijo strahove.

Sindikati v še neolastnjenih podjetjih naj torej budno spremljajo potek lastninskega preoblikovanja, predvsem pa naj se pravočasno vključijo v priprave in sprejemanje statuta bodočih delniških družb ter v okviru danih možnosti poskrbijo, da bo delavski svet v statut vključil tudi ustrezne določbe v zgoraj navedenem smislu.

Nemogoče je v okviru tega kratkega prispevka natančneje pojasniti

vse elemente, ki bi jih veljalo v statutu opredeliti v navedenem smislu. Zato naj opozorimo le na glavna vprašanja, na katera bi morali biti sindikati in delavski sveti ob sprejemanju statuten bodočih delniških družb pozorni. To so zlasti:

a) določitev števila predstavnikov zaposlenih v nadzornem svetu in načinov odločanja v tem organu (predvsem v primerih njegove paritetne sestave);

b) določitev delavskega direktorja kot predstavnika delavcev v upravi in ne kot menedžerja - kadrovskega direktorja (lahko tudi v podjetjih z manj kot 500 zaposlenimi);

c) ureditve (udeležbe pri dobičku) "profit sharinga" ne samo za člane uprave, ampak za vse zaposlene, kar ima neposredno podlago tudi v zakonu o gospodarskih družbah (318., 320. in 331. člen ZGD);

d) zavarovanje dolgoročnega obstoja in razvoja notranjega lastništva zaposlenih na način, ki jih zelo utemeljeno predlagajo strokovnjaki DEZAP (Združenja za lastništvo zaposlenih);

e) ureditve ustreznih nadomestnih rešitev za sodelovanje delavcev v organih družbe v primerih, ko družba ne bo imela nadzornega sveta (npr. obvezna določitev delavskega direktorja, obvezno seznanjanje sveta delavcev z ugotovitvami revizorja itd.);

f) preciziranje statusa delavskega direktorja v primerih, ko bo uprava le dvoosebna ("poslovni" in delavski direktor).

Nekatere konkretne predloge za ureditve zgoraj navedenih vprašanj v statutih lahko najdete v "Splošnem priročniku za delavsko soupravljanje", prav tako pa velja posebej proučiti tudi priporočila strokovnjakov DEZAP-a. Ustrezne predloge za statutarno ureditve udeležbe pri dobičku pa bi bilo treba v okviru stroke izoblikovati čimprej.

Delovanje nadzornih svetov v nemški Montan industriji (6)

Piše: dr. Zvonka Šarman

Značilnosti sistema razmerij med kapitalom in delom v nadzornem svetu

Za nadzorni svet lahko rečemo, da velja kar sistem odnosov ali razmerij, saj ne gre le za razmerja med protagonistoma, t.j. med kapitalom in delom, temveč tudi za razmerja v vsaki družbeni skupini. V vseh teh razmerjih pa so udeležene še razne druge funkcionalno organizacijske skupine in posamezniki.

Iz vrste razmerij, njihove intenzivnosti in načina delovanja je možno sklepati na udeleženo stopnjo vpliva ene in druge strani. Tudi delavski predstavniki v nadzornem svetu končno svoj vpliv uresničujejo prek svojega položaja in aktivnosti v medsebojnih razmerjih, med katerimi se za posebno pomenljiva štejejo:

- razmerje med kapitalom in delavsko stranjo v nadzornem svetu,
- razmerje med upravo družbe in nadzornim svetom (kot celoto),
- razmerje med upravo družbe in delavsko stranjo v nadzornem svetu.

Razmerje med predstavniki kapitalne in delavske strani v nadzornem svetu je v glavnem odvisno od strukture moči v svetu, motivov članov sveta ter njihovega grupiranja in osebnih prepletanj med udeleženci. Zato je to razmerje različno, vendar pa je že v temeljih obeleženo s temi dejstvi:

- položaj in osebne predstavnike, ki pripada kapitalski strani in katerega udeležba je predvsem v fazi priprave odločitev in v samem postopku odločanja mnogo večja, tako po intenzivnosti kot po obsegu, od udeležbe preostalih članov sveta; njegov vpliv izvira iz "vodenja poslova" in daleč presega njegovo formalno funkcijo;
- predstavniki kapitalne strani imajo v veliki meri na razpolago tisti organizacijski in informacijski instrumentarij, ki ga ima uprava (kar pa ne velja za delavske predstavnike);
- delavski predstavniki opravljajo funkcijo člana nadzornega sveta kot vzporedno dejavnost, medtem ko so na drugi strani v glavnem vrhunski in profesionalni menedžerji.

Če k temu dodamo že poznano dokaj neaktivno vlogo nevtralnega člana sveta, "informacijsko zaprtost" namestnika predsednika sveta (ki naj bi sicer bil glavni, kot protitež kapitalski strani) in pa ugotovitev, da so stiki med drugimi (običajnimi) člani sveta na obeh straneh zelo redki (npr. v eni od sedmih družb), potem si je lahko zamišljati, da tudi paritetno sodelovanje v nadzornih svetih nemških družb ne more odločilno prispevati k uveljavljanju vpliva in položaja delavcev.

Za razmerje med upravo družbe in nadzornim svetom (kot celoto) je značilna določena odvisnost članov uprave od nadzornega sveta, glede na to, da jih le-ta imenuje. Kljub temu pa ima uprava, ki se bo razpravljalna na svetu, spretno oblikuje predloge, ukrepe in priporočila, usmerja razpravo na pristojnih odborih sveta ter pridobiva njihovo soglasje in prek neformalnih stikov s pomembnejšimi člani sveta o določeni problematiki preprečuje, da bi se morebitna nasprotna mnenja sploh pojavila na seji sveta. Predsednik nadzornega sveta, kot kapitalna stran, pa na seji čim boljše "ponudi" njene predloge in skupaj z drugimi člani kapitalne strani ustvarja čim boljše "ozračje" v procesu sprejemanja odločitev.

Razmerje med upravo družbe in predstavniki

delavske strani v nadzornem svetu, ki je izrazito informacijsko-komunikacijske narave, je, po raziskavah sodeč, dokaj "neprijetno": delavski predstavniki ne dobivajo enake informacijske podlage kot predstavniki kapitalne strani (premalo razčlenjene, tik pred sejo, brez potrebnih utemeljitev, alternativ in predvidenih ukrepov, tudi ko gre za pomembne zadeve, včasih tudi v ustni obliki in označene le za "časne"). Zato iščejo razne dopolnilne in zaupne informacije prek neformalnih stikov s posameznimi člani uprave, vendar le težko dobijo podatke, ki nakazujejo strateške spremembe.

Uprava v načelu šteje svoje predloge in odločitve za pravilne in si ne želi posvetovati z delavskimi predstavniki, saj tudi meni, da so premalo usposobljeni za sodelovanje na poslovno-političnih področjih družbe. Zato pa tembolj usmerja aktivnosti delavskih predstavnikov in komunikacijo z njimi na socialno problematiko. Glavino komunikacije "v imenu in za račun" delavske strani opravlja namestnik predsednika nadzornega sveta: v smeri nadzornega sveta s predsednikom sveta, v upravo pa z delavskim direktorjem.

Kaj je to...

Varstvo volilne pravice

Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju od skupno 111 členov kar 47 členov namenja vprašanjem oblikovanja sveta delavcev in izvedbe volilne pravice. Med drugim pripisuje velik pomen tudi varstvu volilne pravice, ki jo ureja takole:

52. člen

Volitev morata biti zagotovljeni svoboda in tajnost volitev. Nihče ne sme ovirati volitev članov sveta delavcev. Volitve morajo biti organizirane tako, da se jih lahko udeležijo vsi delavci.

Delodajalec ne sme v zvezi z volitvami delavcem obljubiti kakršnihkoli koristi oziroma jim ne sme groziti z izgubo koristi in tako vplivati na glasovanje.

Delavci imajo pravico izraziti svoje mnenje o volitvah, volilnih organih in kandidatih za člane sveta delavcev in zato ne morejo biti disciplinsko odgovorni.

Nihče ne sme od delavca zahtevati, naj pove, kako je volil oziroma zakaj ni volil.

53. člen

V primeru bistvenih kršitev postopka volitev, ki so ali bi lahko vplivale na zakonitost in pravilnost volitev, predlagatelj in kandidati za člane sveta delavcev lahko zahtevajo v osmih dneh na pristojnem sodišču razveljavitev volitev.

Pristojno sodišče je sodišče, pristojno po območju sedeža družbe.

»Vprašanja – odgovori«

Če ste sindikalni zaupnik, član novoizvoljenega sveta delavcev, predstavnik delavcev v nadzornem svetu, delavski direktor ali drug aktivni udeleženec procesa delavske participacije v podjetju, ste pri opravljanju svojih funkcij zagotovo že našli v številna vprašanja, ki jih zakon ne rešuje, praksa pa mimo njih ne more. Kadar ste v dilemah, lahko vprašate nas, in strokovni sodelavci Studijskega centra za industrijsko demokracijo »Studio participatis« vam bodo z ažurnimi odgovori v tej rubriki radi priskočili na pomoč. Pisna vprašanja pošljite na naslov: STUDIO PARTICIPATIS, Bavdkova ul. 50, 64000 Kranj, ali na uredništvo Delavske enotnosti, Dalmatinova 4, Ljubljana, telefon 061 313 942.

I. DELOVNOPRAVNA IMUNITETA - ZA KOGA IN DO KDAJ

Vprašanje:

Ali t. i. delovnopravna imuniteta velja samo za člane sveta delavcev ali tudi za člane nadzornega sveta? Ali delovnopravna imuniteta velja tudi po preteku mandata in do kdaj?

Odgovor:

Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju (ZSDU) ureja vprašanje delovnopravne imunitete v določbi 67. člena. Če smo pravno dosledni, je treba ugotoviti, da jo zakon izrecno določa le za člane sveta delavcev, ne pa hkrati tudi za druge delavske predstavnike v podjetju (predstavniki delavcev v nadzornem svetu, delavski direktor kot predstavnik delavcev v upravi družbe). Takšna ureditve verjetno ni najbolj posrečena, kajti najmanj toliko, če ne še bolj, bi delovnopravno imuniteto po logiki stvari potrebovali npr. predstavniki delavcev v nadzornem svetu, ki je organ, ki med drugim odloča o imenovanju in odpoklicu članov uprave. Prav tako je treba ugotoviti, da zakonska določba ne omenja morebitnega podaljševanja delovnopravne imunitete članom sveta delavcev tudi po prenehanju mandata (npr. dve leti, kot je to s KP dogovorjeno za sindikalne zaupnike).

Piše: dr. Ivan Kejzar

Odločanje

Komuniciranje vključuje med drugim tudi odločanje. To je dejavnost uresničevanja spodbud v okviru sklenjenih omejitev in danih pooblastil v organizaciji. To je v bistvu izvajanje odgovornosti, kakršna je opredeljena v organizaciji z določitvijo okvirov in omejitev, s predpisi, programi in postavljenimi cilji, ob iniciativi in prostosti, ki ustreza vsebini lastnega razsojanja.

Moč odločanja je merljiva z razmerjem med iniciativnostjo in odvisnostjo. **Iniciativnost** je akcija začetnih korakov, podjetnost, izhod iz negotovosti. Vedno vključuje del tveganja, ki narašča v so-razmerju s pomembnostjo alternativ, številčnostjo neznank in omejenostjo izbire, vključuje nagnjenje oziroma pogumno sprejemljivost za nove poteze, izvirnost v situaciji ali dogajanju, za katerega postane »odgovorna«, to se pravi, da zanj prevzame avtorstvo.

Vdanost ali **odvisnost** je akcija pokoravanja, podrejanja, prilagoditev sprejetim predpisom. Z rastjo postane ta vdanost človeku lastna, njegova moralna odgovornost postane osredotočena na sprejemljivost in upoštevanje tistega, kar so človeku dali ali zaupali drugi. Poglobljena podrejenost postane lastnost osebnosti, ki je uperjena v akcije in v napredek z omejitvami, to je s pretehtanimi dejanji, prežetimi s skrbjo za splošni interes.

Iniciativnost in vdanost se na splošno razhajata v analitičnem vrednotenju, ena brez druge pa ne pomenita veliko. Vdanost in strogi red, ki spremlja, sta toga in slepa in tvegata uničenje iniciative ter vodita k paraliziranju vsake akcije. Iniciativa pa je tista, ki posveča varnost, spretnosti in možnosti zahtevam splošnega

interesa. Strogi red okrne interese osebnih pobud, ki vtisnejo pečat dogajanja.

Delavsko soupravljanje je kot vsaka druga dejavnost podvrženo odločitvam. V odločitvah na področju soupravljanja sta še posebej izpostavljeni ključni komponenti odločanja: to je iniciativnost in podrejenost. Iniciativa mora biti izrazito dovzetna za dobivanje novih informacij, vplivanje na nove vsebine in organizacijo dela, odprta za nove ideje in pobude pri izboljšanju delovnih razmer, vir novih stališč in mišljenja pri doseganju uspešnega poslovanja družbe. Iniciativa mora biti na področju individualnega in kolektivnega sodelovanja delavcev pri upravljanju tista zagonosna sila, ki sproža nove soupravljalске akcije, podžiga zaposlene k nenehnemu iskanju in pridobivanju novih informacij in znanj, inoviranjem načinov dela, uvajanju naprednih in organizacijskih rešitev, biti mora tudi pobudnik novih virov sredstev in možnosti za sodelovanje. Na drugi strani pa je soupravljanje zaradi sekundarnega vloge, ki jo ima v praksi, v organizaciji podvrženo podrejanju (v prvem planu je vedno upravljanje lastnikov!). Vselej je v nekem podrejenem položaju, v drugem planu. To ga postavlja v položaj, da se mora vedno pokoravati in prilagajati razmeram. Tako se mora sodelovanje delavcev pri upravljanju podrejanja participacijskemu dogovoru, splošnim predpisom in redu v organizaciji, upoštevati dane organizacijske možnosti, zahteve predstavnikov kapitala, zahteve predstavnikov dela, odvisno je od razpoložljivih sredstev, ukalupljeno je v dano organizacijsko klimo.

Odločanje na področju delavskega soupravljanja je iz omenjenih razlogov vedno kompromis med iniciativnostjo in podrejenostjo. Ker je sodelovanje delavcev pri upravljanju dejavnost, ki si šele utira pot, je tudi iniciativa ne tem področju slabo razvita in se težko uveljavlja. V praksi se zato pogostejše in močnejše kaže podrejenost sodelovanja, kar pač izhaja iz privilegiranega položaja upravljanja. Odločanje je večkrat negotovo tudi zaradi utrjenih ostalin preteklega delavskega samoupravljanja.

Komuniciranje v funkciji odločanja ima na področju delavske participacije v podjetju pomembno vlogo, saj je tvorec odločilnih dejanj poslovne kadrovske politike ter ustvarjalec uresničevanja delavskih pravic. Prav prek odločanja je mogoče ugotavljati razvitost in aktivnost komuniciranja v organizaciji, ki ima v tej vlogi za sodelovanje delavcev pri upravljanju nedvomno velik pomen.

Odgovor:

Način oblikovanja oz. sestave arbitraže je določen z zakonom, in sicer v členih od 99 do 102 ZSDU.

Arbitraž je sestavljena iz enakega števila članov, imenovanih od sveta delavcev in delodajalca (podjetja), ter enega nevtralnega predsedujočega, z imenovanjem katerega se strinjata obe strani.

Listo arbitrov, s katere obe strani imenujeta svoje arbitre, je določil minister za delo, družino in socialne zadeve in je objavljena v Uradnem listu RS št. 37/94.

S predlogom za začetek arbitražnega postopka mora tisti, ki je postopek sprožil, imenovati tudi svojega arbitra. Če druga stran v 15 dneh po začetku postopka ne imenuje svojega arbitra, lahko predlagatelj zahteva, da arbitra postavi pristojno sodišče.

Arbitri, ki so jih imenovali stranke, skupaj imenujejo predsednika arbitraže z liste arbitrov, s katere so bili sami imenovani. Če se o predsedniku ne morejo sporazumeti, lahko vsaka stranka predlaga pristojnemu sodišču, da imenuje predsednika arbitraže.

Pristojno sodišče imenuje arbitre oziroma predsednika arbitraže v primeru stalne arbitraže z liste, določene v družbi, sicer pa z liste arbitrov, ki jo je določil minister, pristojen za delo.

Odgovore pripravil: mag. Mat Gostiša

Podatki o avtorjih: Mato Gostiša, diplomirani pravnik in magister organizacijskih ved, Studijski center za industrijsko demokracijo »Studio participatis« (izobraževanje, svetovanje, založništvo); Ivan Kejzar, doktor pedagoških znanosti, profesor na Fakulteti za organizacijske vede v Kranju; Zvonka Šarman, doktorica ekonomije, svetovalka za organizacijo in upravljanje podjetij v Inštitutu za razvijanje organizacijskih sistemov - IROS d.o.o. iz Ljubljane.

To stran pripravlja Delavska enotnost v sodelovanju s Studiom participatis.

INVALIDI V BIROKRATSKI STISKALNICI

Kakšnih 50 invalidov na invalidskih vozičkih, zaposlenih v invalidskih podjetjih Birografika Bori, PeCerija in Sonce, je v ponedeljek dopoldne pred stavbo Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje več kot pet ur protestiralo proti »uradniškemu izživiljanju«, po katerem telesna okvara ni invalidnost. Zaradi tega so bila nekatera invalidska podjetja izločena iz predloga o dodelitvi investicijskih sredstev ZPIZ za leto.

Protestniki so zahtevali, naj se njihova podjetja uvrstijo v predlog razdelitve sredstev, hkrati pa so zahtevali razrešitev direktorja sektorja za izvajanje zavarovanja Borisa Gačnika in dveh članov delovne komisije. Vendar protestni shod ni omajal odločitve upravnega odbora ZPIZ, saj so njegovi člani sprejeli že predvideni predlog za sofinanciranje investicijskih programov za 39 invalidskih podjetij, ki zaposlujejo 1380 ljudi.

Člani upravnega odbora so namreč ugotovili, da je komisija, ki je pripravila razdelilnik teh sredstev – gre za 180 milijonov tolarjev – dosledno upoštevala merila in točkovni sistem iz razpisa za sofinanciranje invalidskih podjetij, pri čemer je izključila 28 invalidskih podjetij, med njimi tudi omenjena tri.

Predsednik Združenja invalidskih podjetij Slovenije Boris Šuštaršič, ki je hkrati tudi direktor Birografike Bori, je posebej za naš časopis izjavil, da pomeni takšna odločitev upravnega odbora za invalide diskriminacijsko dejanje brez primere. V omenjenih treh podjetjih so namreč zaposleni

najtežji invalidi, to je mišično oboleli in invalidi s cerebralno paralizo, ki zvečinoma kot otroci postanejo invalidi. »Zdaj trdijo, da mi nismo invalidi, ampak da so pravi invalidi le delovni invalidi,« je rekel Boris Šuštaršič. »Za našo državo je sramotno, da moramo svojo invalidnost dokazovati s protestnim shodom, na invalidskih vozičkih. Naš sistem je na področju določanja statusa invalidnosti nedorečen. Našli so luknjo v predpisih in se obesili nanjo, pozabili pa na mednarodne predpise oziroma deklaracijo o invalidih, ki jo je podpisala tudi naša država. Niso se uskladjali z Združenjem invalidskih

Invalidi protestirajo pred poslopijem Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

podjetij, ki ni dalo soglasja za letošnji razpis. Boris Gačnik, direktor za izvajanje invalidskega zavarovanja, je usmeril vso pravico na formalnopravno področje, le na urejenost papirjev, ne pa na težino invalidnosti: kdor ni imel štampljke delovnega invalida, ni dobil statusa invalida.

Vsi zaposleni imamo status zavarovanca, tudi tisti, ki so izločeni, kar pomeni, da je sklep upravnega odbora ZPIZ akt diskriminacije invalidov. Mi nismo krivi, če stvari niso dorečene...«

Lučka Böhm iz vrst ZSSS, članica UO ZPIZ in hkrati članica omenjene komisije, ki je pripravila

predlog financiranja invalidskih podjetij za leto, je položaj osvetlila še z druge strani. Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje vsako leto v svojem finančnem načrtu nameni nekaj sredstev za sofinanciranje invalidskih podjetij, da bi spodbudil zaposlovanje delovnih invalidov.

Vsako leto se pojavljajo težave pri razdeljevanju tega denarja in prihaja do sporov med invalidskimi podjetji samimi, pa tudi s pokojninskim zavodom. Da bi končno odpravili vzroke za te spore, so pred leti v vodstvu zavoda sklenili dode-

lati razpisne pogoje za dodeljevanje sredstev. Te pogoje so lani dopolnili, a kljub temu je še prihajalo do sporov. Upravni odbor je zato za letošnji razpisni pogoje, naj sodeluje pri oblikovanju razpisnih pogojev. »Boris Šuštaršič je prišel na UO in rekel, da so razpisni pogoji za leto 1996 dobro in strokovno pripravljeni, naj jih sprejmemo,« razlaga Lučka Böhm, ki so jo zatem imenovali v štiričlansko komisijo za dodeljevanje sredstev kot predstavnicu UO ZPIZ. Komisijo sestavljajo še predstavniki ministrstva za delo, strokovne službe zavoda in združenja invalidskih podjetij. Za tri dni so se zaprli v sobo in obdelovali 63 elaboratov, ki so jih poslali invalidska podjetja, pri čemer so se strogo držali razpisnih pogojev.

Izkazalo se je, da so pripravljali razpisne pogoje spregledali nekatera dejstva, ki so se kasneje pokazala kot vir težav. Niso upoštevali, kakšna so dejanska dokazila o invalidnosti zaposlenih delavcev v invalidskih podjetjih. V razpisnih pogojih so napisali, da morajo biti dokazila takšna, kot se izdajajo na podlagi treh zakonov, in sicer zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, zakona o usposabljanju in zaposlovanju invalidnih oseb in zakona o vojnih invalidih. Zaradi takšnih predpisov zaposlene osebe s telesnimi okvarami niso izpolnile pogojev za sofinanciranje nekega podjetja. Kot pravi Lučka Böhm, v komisiji niso imeli pooblastil, da bi razširili razpisne pogoje. »Upravni odbor sem dvakrat opozorila, da ima možnost razširiti razpisne pogoje, če tako hoče. Sama pri sebi sem ugotovila, da bo treba pri razpisih za prihodnje leto upoštevati izkušnje iz letošnjega leta in poskrbeti, da bo razpis tako pripravljen, da ne bo več podobnih težav. Res pa je, da nekatera podjetja niso dovolj pozorno pripravila ustrezne dokumentacije in po nepotrebnem izpadla.«

Marija Frančeskin

PRISPEVNA PIPA USIHA

Upravni odbor Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije se že dobra tri leta ukvarja z nepravilnimi prispevki za pokojninsko zavarovanje. Lani se jih je nabralo kar za 13 milijard. Po podatkih Agencije za plačilni promet, nadziranje in informiranje so dolgovala podjetja do konca letošnjega marca že 3,4 milijarde tolarjev. S 1. julijem pa začne na tem področju veljati nov sistem plačilnega prometa in davčne organiziranosti, ki je celo po mnenju izvedencev še velika neznanka. Agencija za plačilni promet, bivša SDK, namreč ne bo imela več funkcije sprotne nadzora nad plačevanjem prispevkov vseh podjetij, saj bo po novem začel veljati sistem samoplačniškega plačevanja, ki ga bo nadzirala davčna služba. Zato je upravni odbor imenoval posebno skupino, ki bo bedela nad dotokom denarja, oziroma predlagala morebitne dopolnitve obstoječih predpisov.

Glavni vzrok visokega zneska neplačanih prispevkov je zelo slab likvidnostni položaj slovenskega gospodarstva. Tako je bilo lani več kot pet dni v mesecu blokiranih povprečno 4917 podjetij, kar je za 38 odstotkov več kot leto poprej. Pri podjetjih z blokiranim žiro računom je bilo lani zaposlenih skoraj četrtina vseh delavcev v gospodarstvu. V mesecu marcu letos pa je imelo več kot pet dni blokirano kar 6.083 podjetij s skoraj 109.000 zaposlenimi, povprečni znesek blokiranih sredstev pa je dosegel 6 milijard tolarjev.

Problemi nastajajo tudi z nerednim izplačevanjem plač. Agencija pogosto ugotavlja, da nekatera podjetja sploh ne izplačujejo plač oziroma jih izplačujejo za več mesecev skupaj za nazaj ali pa izplačujejo plače v najnižjih zneskih, preostalo pa izplačujejo v drugih oblikah, denimo kot povračila stroškov, pogodbeno delo, avtorske honorarje.

Podjetij, ki v zadnjih dveh mesecih niso izplačale plač, je bilo ob koncu maja kar 2034. Neredno plačevanje oziroma neplačevanje plač pa pomeni, da so zaposleni v teh podjetjih uveljavljali pravice iz obveznega socialnega zavarovanja kljub temu, da niso imeli plačanih prispevkov za socialno varnost. Agencija od teh podjetij ne more izterjati plačila prispevkov za socialno varnost, saj obveznost njihovega plačila nastane šele ob izplačilu plač, in tako v teh primerih izplačevalci niso zavezani obračunati in plačati zamudnih obresti. Zvečinoma so to zasebna podjetja z majhnim številom zaposlenih.

Kot so v posebni raziskavi ugotovili na Inštitutu za ekonomska raziskovanja, najbolj bodejo v oči nepravilni prispevki v zasebnem sektorju, saj so 15- do 20-krat višji

kot pri pravnih osebah. Nepravilne obveznosti so pri zavarovanih fizičnih osebah lani znašale kar 26 odstotkov, pri zavarovanih pravnih osebah pa le 1,6 odstotka vseh prispevnih obveznosti.

Temeljni vzrok za tako velike razlike med obema skupinama zavarovancev je predvsem v različnih zakonodajah in tehničnih rešitvah. Manevrski prostor za izmikanje in utajevanje prispevkov je pri pravnih osebah (podjetjih) bistveno ožji kot pri fizičnih osebah (privatnikih, kmetih), predvsem zaradi možnosti sprotne kontrole izplačil in učinkovitega mehanizma preprečevanja kopičenja nepravilnih prispevkov. Analiza posameznih vrst zavarovancev in višine njihovih

prispevkov je pokazala veliko pravno in ekonomsko neenakost zavarovancev glede višine prispevnih stopnje. Zaposleni v podjetjih in zavodih, ki so lani sestavljali okoli 79 odstotkov vseh zavarovancev, nimajo nobene možnosti izbire zavarovalne osnove in obsega pravic. Ocenjujejo, da so pridobili pokojninsko dobo po skoraj trikrat višji ceni kot samostojni zavarovanci, po najmanj sedemkrat višji ceni kot brezposelni ali kmetje in po skoraj petkrat višji ceni kot prostovoljni zavarovanci.

Žal se tri- do sedemkrat cenejše zavarovanje ne kaže tudi v ustreznosti nižjem obsegu pravic. Če bi vse vrste zavarovancev plačevale prispevke po enaki prispevni stopnji, bi se po grobih ocenah lahko v letu 1995 potrebna prispevna stopnja zmanjšala za 31 odstotkov na 26 odstotkov bruto plače, pokojninska blagajna pa bi poslovalo leto zaključila brez primanjkljaja.

Tudi spremembe pokojninskega zakona, uveljavljene v začetku letošnjega leta, teh nepravilnosti ne rešujejo. Ocenjujejo, da bodo samozaposleni kljub povečanju prispevka plačevali še vedno le okoli 60 odstotkov, kmetje približno tretjino, brezposelni in samostojni zavarovanci pa približno četrtino povprečnega prispevka zaposlenih v podjetjih in zavodih. Skratka, pokojninski sistem še vedno postavlja posamezne kategorije zavarovancev v neenakopraven položaj.

Pri neplačevanju prispevkov je velik problem tudi siva ekonomija, saj se od dohodkov iz nje ne plačujejo davki in prispevki za zdravstveno in pokojninsko zavarovanje.

Računajo, da se s sivo ekonomijo ukvarja več kot 200.000 oseb. Preračunano v število polno zaposlenih to pomeni več kot 80.000 dodatnih delovnih mest. Če bi na takšnih prikritih delovnih mestih delavci zaslužili povprečno neto plačo in plačali skupaj z delodajalci vse prispevke za pokojninsko zavarovanje, bi le-ti znašali v letu 1994 okoli 26 milijard tolarjev, v letu 1995 pa okoli 31 milijard. Prispevna luknja zaradi sive ekonomije je v teh dveh letih zaobsegla okoli 11 odstotkov vseh zbranih sredstev za pokojninsko blagajno. Odgovornost za pobiranje davkov in prispevkov pa je izključno domena države.

M. F.

PREBERITE IN NAROČITE

Založba ČZP Enotnost
Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana

V Zbirki priročnikov za sindikalne zaupnike in strokovne službe smo zaradi izjemnega povpraševanja ponatisnili razprodani

(1) SPLOŠNI PRIROČNIK ZA DELAVSKO SOUPRAVLJANJE

avtorjev Mata Gostiše in Gregorja Mikliča 900,00 SIT

V tej zbirki imamo na zalogi še priročnike:

(2) SOODLOČANJE, ZAPOSLOVANJE, KOLEKTIVNA POGODBA

avtorja Heribert Kohl in Zvone Vodovnik 2.400,00 SIT

(3) DOKUMENTI DRUGEGA KONGRESA ZSSS s statutom ZSSS

1.800,00 SIT

(4) DELNIČARSTVO ZAPOSLENIH NA POTI K EKONOMSKI DEMOKRACIJI

– mag. Aleksandra Kanjuro Mrčela
TEMELJNI POJMI O GOSPODARSKIH DRUŽBAH
– Nadjia Cvek
SODELOVANJE DELAVCEV V ORGANIH DRUŽB
– Gregor Miklič
UREŠNIČEVANJE ZAKONA O SODELOVANJU DELAVCEV PRIUPRAVLJANJU
– Milan Utroša 2.000,00 SIT

Vse štiri priročnike lahko naročite na naslov ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana po telefonu (061) 321-255 ali po faksu 311-956.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost nepreklicno naročam izvod(ov) priročnika pod zap. št. (1),

..... izvod(ov) pod zap. št. (2),

..... izvod(ov) pod zap. št. (3) in

..... izvod(ov) pod zap. št. (4).

Naročeno nam pošljite na naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

Račun bomo plačali v zakonitem roku.
Kot ind. kupec bom plačal po povzetju.

Kraj, datum: žig

Podpis naročnika:

V PODRAVJU PREJEMA DENARNE PREJEMKE MANJ KOT TRETJINA BREZPOSELNIH

Razmere na trgu delovne sile v Mariboru in Podravju so se s tečajem Tama in Hidromontaže še zaostrele. Kakor kaže, se bo zaradi teh dveh stečajev število brezposelnih v mestu in regiji povečalo za več kot dva tisoč.

V Podravju je po najnovejših podatkih območne enote republiškega zavoda za zaposlovanje 108.692 delovno aktivnih prebivalcev, od katerih je v gospodarstvu zaposlenih 60.716 delavcev, v negospodarskih dejavnostih pa 21.802. Pri zasebnikih je zaposlenih 7.938 delavcev, samozaposlenih pa je 18.236. Marca letos je bilo v podravski regiji brezposelnih 30.467 delavcev. Največ brezposelnih je bilo v Mariboru, 15.204 registrirani brezposelni, v občini Pesnica jih je bilo 2.095 brezposelnih, v občini Ruše 1.833, v občini Lenart 1.776, v občini Ormož 1.420, v občini Ptuj 5.234, v občini Slovenska Bistrica pa 2.905.

V Lenartu že 29,7-odstotna brezposelnost

Marca je bila največja stopnja brezposelnosti v občini Lenart, v Mariboru je znašala 21,8 odstotka, v celotni podravski regiji pa 22,6 odstotka.

"Število brezposelnih v Podravju bi bilo še veliko večje, če jih zaradi novih predpisov in drugih razlogov ne bi bilo veliko črtanih iz evidence. Samo februarja so v Podravju črtali iz evidence brezposelnih oseb 663 delavcev, marca pa 1.139," pravi sekretarka območne organizacije ZSSS za Podravje Vekoslava Krašovec.

Še bolj je po njenih besedah zaskrbljujoč podatek, kako malo brezposelnih delavcev prejema denarno nadomestilo za čas brezposelnosti oziroma denarno pomoč. "Marca je v Podravju prejelo denarno nadomestilo za čas brezposelnosti samo 6.979 brezposelnih delavcev, denarno pomoč pa 1.551 brezposelnih delavcev. Skupaj je denarne prejemke z zavoda prejelo torej 8.530 upravičencev ali 28 odstotkov vseh brezposelnih delavcev."

Očitno je večina brezposelnih že toliko časa brez dela in zaposlitve, da jim je na zavodu za zaposlovanje že usahnila pravica do denarnega nadomestila za čas brezposelnosti. V občini Pesnica denimo prejema denarno nadomestilo samo 18,8 odstotka brezposelnih, v Mariboru pa 33,3 odstotka.

(Pre)majhna denarna nadomestila

Ker je imela večina delavcev pred stečajem podjetja majhne plače, so tudi denarna nadomestila za čas brezposelnosti v Podravju skromna. "Februarja letos je 11,3 odstotka upravičencev do denarnega nadomestila za čas brezposelnosti prejelo manj kot 18.952 tolarjev (neto) denarnega nadomestila, 20 odstotkov od 18.952 do 25.418 tolarjev, 27,5 odstotka od 25.418 do 31.884 tolarjev, 17,9 odstotka pa od 31.884 do 38.349 tolarjev denarnega nadomestila. Skoraj 80 odstotkov upravičencev do denarnega nadomestila za čas brezposelnosti v

Podravju je torej februarja prejelo manj kot 38.349 tolarjev (neto) denarnega nadomestila."

"Socialna varnost brezposelnih je ogrožena, zato se ni čuditi razraščanju sive ekonomije. To je za nekatere očitno edina možnost preživetja," pravi Krašovec. "Se prav posebej pa so ogroženi tisti brezposelni, ki so jih delodajalci nezakonito odpustili. Takšnim zavod ne priznava pravice do denarnega nadomestila za čas brezposelnosti, dokler sodišče ne odloči, da so bili dejansko nezakonito odpušteni."

Od vseh brezposelnih v Podravju jih je največ - več kot 33 odstotkov - ostalo brez dela zato, ker je šlo podjetje v stečaj ali pa so jih odpustili kot trajno presežne delavce. Tistih, ki zama izščejo prvo zaposlitev, pa je med vsemi brezposelnimi v regiji nekaj več kot 19 odstotkov.

Izjemno veliko težko zaposljivih delavcev

"Veliko brezposelnih v regiji ima zelo majhne možnosti, da bi ponovno našli zaposlitev. Med vsemi brezposelnimi v regiji je takšnih delavcev, ki so brez poklica oziroma s prvo in drugo stopnjo izobrazbe, kar 46,9 odstotka. Omenjeni delavci v sedanjih razmerah zagotovo sodijo med težko zaposljive delavce. Okoli 35 odstotkov brezposelnih v regiji je starejših od 40 let, blizu 6 odstotkov pa je invalidov. Tudi takšnim delavcem ni lahko najti zaposlitve, saj delodajalci iščejo zlasti

mlajše in zdrave delavce. Bolj kot analiziramo podatke o brezposelnosti v regiji, bolj so zaskrbljujoči," pravi Krašovec. "Kakšne perspektive ima množica težko zaposljivih brezposelnih delavcev v Podravju? Ali kdo v tej državi razmišlja o tem? Kaj se bo zgodilo, ko bo pravica do denarnega nadomestila usahnila tudi tistim brezposelnim, ki ga še prejemajo?"

Hkrati z naraščanjem števila brezposelnih pa upada tudi števi-

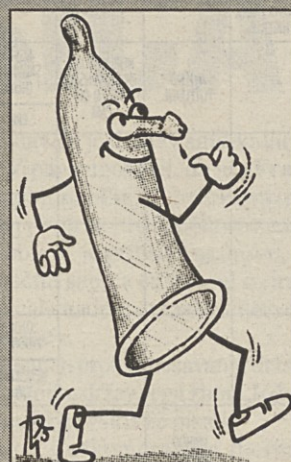
lo delovnih mest, zlasti v industriji. V prvi četrtini letošnjega leta so delodajalci v Podravju prijavi zavodu za 17,9 odstotka manj potrebo po delavcih kot v enakem obdobju lani. Ob tem pa velika večina tistih delodajalcev, ki zavodu prijavljajo potrebo po delavcih, le-te zaposluje za določen čas. Delodajalci so marca prijavi zavodu 2.011 potrebo po delavcih in več kot 74 odstotkov prijavljenih zaposlitev je bilo za določen čas.

"Očitno delodajalci tudi pri zaposlovanju delavcev za določen čas marsikdaj kršijo zakonodajo," opozarja Krašovec.

Plaz odpuščanj se še ni ustavil

Stečaj Tama in Hidromontaže je razmere na trgu delovne sile v Mariboru še zaostreli, vendar pa se s tem letošnji plaz odpuščanja delavcev v mariborskem gospodarstvu še ni ustavil. Nekatera podjetja, med njimi sta tudi Jeklotehna in Mariborska livarna, bodo po vsej verjetnosti še pred jesenjo odpustila večje število trajno presežnih delavcev. Kdaj in kako se bo končalo propadanje delovnih mest v mariborski industriji in gospodarstvu, še nihče ne ve.

T. K.

vane potne liste, kjer bodo na duhovit način v različnih evropskih jezikih napisani dragoceni napotki o uporabi kondomov, zaenkrat še najboljšem zaščitnem sredstvu proti aidsu.

Uporaba kondomov v Sloveniji je od leta 1991 najprej naraščala, lani pa se je začela zmanjševati.

EVROPA PROTI AIDSU

Tudi Slovenija se pridružuje polletni kampanji Evropa proti aidsu. Poleti namreč milijone ljudi, še posebej mladih, potuje po Evropi, kjer iščejo nova doživetja. S tem v zvezi bodo poleti razdeljevali na vseh mejnih prehodih tako imenovane potne liste, kjer bodo na duhovit način v različnih evropskih jezikih napisani dragoceni napotki o uporabi kondomov, zaenkrat še najboljšem zaščitnem sredstvu proti aidsu.

Po ocenah znaša letna poraba kondomov v Sloveniji štiri do pet milijonov kosov, kar je razmeroma malo.

Poletno kampanjo Evropa proti aidsu bodo ta mesec spremljale številne prireditve po vsej Sloveniji, ki naj bi mlade, pa tudi starejše osveščale za primerno zaščito in to ne le pred aidsom, ampak tudi pred drugimi spolno prenosljivimi boleznimi. Po petindvajsetletnem upadanju je namreč pri nas spet v velikem porastu sifilis. Leta 1994 so v Sloveniji zabeležili kar 36 primerov te bolezni, največ med moškimi. Novejših podatkov še ni na voljo. Dermatovenerolog dr. Marko Potočnik ocenjuje, da so številnejše okužbe s sifilisom posledica spremenjenih družbenih razmer na področju razpadle Jugoslavije, slabšanja življenjskih razmer, ilegalne prostitucije in širjenja uporabe mamil. Epidemija sifilisa se običajno pojavlja po vojnah in gospodarskih katastrofah.

M. F.

ATRIS BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA

BORZNO SPOROČILO ŠTEVILKA 23

ATRIS - BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA, Ljubljana, Dalmatinova 4, sprejema ponudbe prostih počitniških možnosti, posreduje proste zmogljivosti, organizira zamenjavo, nakup ali prodajo počitniških objektov, stanovanj, bungalovov, prikolic in drugih možnosti.

Pišite nam ali telefonirajte na 061/131 00 33, int. 384, 385, 061/326-982 ali 322-975; naš telefaks je 061/326-982 ali 317-298, žiro račun 50101-601-92077 - Atris. Poslovni čas za stranke vsak delovnik od 9. do 15.30 ure.

A. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI VAM JIH NUDIMO

- BOHINJ** - počitniški hišici v UKANCU - za 6 oseb - tri spalnice, kuhinja, dnevna soba, kopalnica, 150 m od jezera. Cena 80 DEM. Termin v septembru.
- BLED - HOTEL JELOVICA** - dvo- in triposteljne sobe, polpenzion 44 DEM, doplačilo za polni penzion 12 DEM. Popusti: otroci do 2 let gratis, od 2 do 12 let 30% popusta. Zelo ugodni pogoji za seminarsko delo. Popolnoma obnovljeni del hotela omogoča bogat sprostitveni in rekreacijski program za najzahtevnejše goste.
- KRANJSKA GORA - PENZION SATURN** - nad jezerom Jasna, dvo-, tri- ali štiriposteljne sobe, TWC, polpenzion 39 DEM.
- MORAVSKE TOPLICE** - zasebna hiša, 2-, 3- in 4-posteljne sobe. Cene: nočitev z zajtrkom 1.900 SIT, polpenzion 2.700 SIT, polni penzion 3.300 SIT.
- POKLJUKA** - DVO ALI ŠTIRIPOSTELJNI APARTMAJI - spalnica, kuhinja, kopalnica. Cena dnevnega najema 55 oz. 70 DEM. Brutarica za 8 oseb, cena 135 DEM.
- RATEČE - PLANICA** - počitniški dom s 23 ležišči, cena polpenzion na 35 DEM, polnega penziona pa 41 DEM.
- NOVIGRAD** - trisobno stanovanje, možnost bivanja za 5 oseb, cena 75 DEM.
- BOHINJSKA ČESNICA** - privatna hiša, 4 dvoposteljne sobe, TWC, kuhinja. Cena 18 DEM na osebo, apartmaji za 4 osebe 115 DEM. Možnost naročila obrokov.
- SORIŠKA PLANINA** - počitniški dom - triposteljne sobe in bungalov za 6 oseb. Primerno za taborniške skupine, šolo v naravi. Polni penzion 26 DEM.
- ČATEŽ** - kmečki turizem, štirje apartmaji z možnostjo uporabe kuhinje ali pa hišne ponudbe. Ponudba je dopolnjena z jahalno šolo, veslanjem na Krki in kopanjem v Čateških toplicah. Najem apartmaja za 4 osebe je 75 DEM.
- ROGLA** - hotel PLANJA - polpenzion v dvoposteljni sobi 5.300 tolarjev, najem apartmaja v Termah Zreče za 4 osebe 7.200 tolarjev dnevno. Člani sindikata delavcev gostinstva in turizma imajo 10% popust.
- MORAVSKE TOPLICE** - kontejner za 5 oseb, posamezni termini od 10. 6. do 20. 7. 1996. Cena 66 DEM.

POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI JIH POTREBUJEMO

- Počitniške hišice v Čatežu, Atomskih toplicah, Rogli, Bovcu, Bohinju ali Kranjski Gori in apartmaje na slovenski obali ali hrvaški Istri za vsa obdobja.

Informacija sindikalnim zaupnikom

ATRIS bo v času dopustov v juliju in avgustu razpolagal z vrsto počitniških zmogljivosti. Pokličite nas in poslali vam bomo katalog. Člani Zveze svobodnih sindikatov Slovenije imajo v objektih na poreški rivieri 5% popust. Objavite našo ponudbo v vašem glasilu.

B. DOPUSTI 1996 - POLETJE 1996

OD 22. 6. DO 5. 9.

- BARBARIGA PRI PULI** - enosobno stanovanje za 4 osebe, najem 7 dni, 70 DEM dnevno, v času od 22. 6. do 6. 7. je cena 55 DEM, od 19. 7. do 26. 7. pa 60 DEM.
- PIRAN** - štiriposteljni apartmaji. Cena najema 95 DEM na dan.
- POKLJUKA** - dvo- ali štiriposteljni apartmaji. Cena najema 60 do 80 DEM na dan.
- FIESA** - tri- ali štiriposteljne sobe, tuš, WC. Polpenzion 52 DEM na dan, otroci do 10. leta imajo 30 % popust.
- MORAVSKE TOPLICE** - dvo- ali triposteljne sobe s tušem, wc-jem, možnost uporabe kuhinje. Cena 3.300 SIT na osebo, polpenzion 2.700 SIT, polni 3.350 SIT.
- UMAG** - hotel ISTRA - 7 dni, najem 414 DEM - apartmaji POLINEZIJA za 5 oseb - 7 dni, najem 850 DEM.
- NOVIGRAD** - hotel MAESTRAL - 7 dni, polpenzion 455 DEM.
- MAREDA PRI NOVIGRADU** - dvosobno stanovanje za 4 - 5 oseb, dnevni najem 69 DEM in turistična taksa.
- NOVIGRAD - KASTANJA** - izbirate med tremi naselji apartmajev, bungalovov ali apartmajskimi hišicami s polpenzijsko storitvijo. Termin v sedemdnevni od 29. junija dalje. Cene: - apartmaji za 3 ali 5 oseb - polpenzion 58 DEM - bungalovi za 2 ali 4 osebe - polpenzion 58 DEM - lesene hišice za 2 ali 3 osebe - nočitev 14 DEM/osebo, možnost polpenziona 34 DEM - hišice za družinski dopust z dvema ali tremi spalnicami, kuhinjo, kopalnico - 85 oz. 95 DEM dnevno.
- POREČ** - hotel TAMARIS - 7 dni, polpenzion 500 DEM, do 26. 7. - 371 DEM. - hotel LUNA - 7 dni, polpenzion 463 DEM - hotel PICAL - 7 dni, polpenzion 561 DEM - hotel NEPTUN - 7 dni, polpenzion 463 DEM - hotel GALEB - 7 dni, polpenzion 370 DEM - apartmaji LANTERNA za 3 osebe 98 DEM, za 4 osebe 110 DEM - apartmaji LUNA za 3 osebe 104 DEM, za 4 osebe 116 DEM - apartmaji DIAMANT za 2-4 osebe 115 DEM, za 4-6 oseb 135 DEM. Za člane ZSSS so cene 5% nižje.
- OTOK MALI LOŠINJ** - Nerezine - enosobno stanovanje za 4 osebe, termini praviloma 7 dni - cena 82 DEM na dan. Od 22. 6. do 8. 7. cena 60 DEM.
- OTOK CRES** - Zaglav - garsonjera za 4 osebe, termini praviloma 7 dni - cena 76 DEM na dan. Termin od 22. do 29. 6. 50 DEM.
- OTOK PAG** - Novalja - apartmaji v privatnih hišah za 3, 4 ali 5 oseb. Cena 22 DEM na osebo na dan. PAG - DRUŽINSKI HOTEL TONY - triposteljne konfortne sobe, TWC, balkon - prtiličje ali 1. nadstropje. Cena polpenziona 44 DEM, možna nočitev z zajtrkom, lastna restavracija in bife. Hotel ima lastno pešeno plažo 20 m od objekta. Parkiranje na urejenem parkirnem prostoru. To ponudbo zelo priporočamo.
- HVAR** - hotel PALACE - polpenzion, za 7 dni 434 DEM - hotel ANFORA - polpenzion, za 7 dni 434 DEM.
- BRAČ** - privatni apartmaji za 2 osebi 493 DEM, za 4 osebe sedem dni 747 DEM, za 6 oseb 921 DEM.
- KORČULA** - hotel LIBURNIA - polpenzion 455 DEM - hotel MARKO POLO - polpenzion 375 DEM - apartmaji BON REPOS za 2 osebi 530 DEM, za 4 osebe 630 DEM, za 6 oseb 805 DEM. Turistična taksa na Hrvaškem je 2,10 DEM za odrasle osebe na dan.
- KRANJSKA GORA** - Penzion Porentov dom, dvosobne sobe, TWC; cena polpenziona od 31 do 37 DEM na osebo. Popusti za otroke.
- RADOVLJICA** - namestitev prikolic v campu ob bazenu z ogrevano vodo. Cena za tri mesece namestitve je 1000 DEM.

C. SINDIKALNI IZLETI

Sindikalne organizacije ali kar tako oblikovane skupine vabimo, naj nam posredujejo svoje želje za družabni ali strokovni izlet ali potovanje doma ali v tujino. Možnost plačila v 2 obrokih.

- ENODNEVNI IZLET PO BELI KRAJINI** preko Muljave in Žužemberka, obisk metliške kleti, naselja Adlešiči, kosilo na poznani kme-

tiji pri ŠKALOVIH v Cerovcu. Idealno za 45 oseb. Cena 65 DEM na osebo.

- KOČEVSKA REKA - Borovec - Trava** - prijazen izlet na nekaj zaprti območje. Program oblikujemo po želji skupine. Neokrnjena okolica omogoča posebne programe za sindikalne skupine - pikniki in družabna srečanja, lovce, ribiče, športnike - kajakaš, rafting. Posebej priporočamo obisk gostišča Travljanski v idilični vasi Trava. Ponudba domačih kulinarčnih dobrot.
- KOČEVJE - MOTEL JEZERO** - 7 apartmajev, restavraciji za po 25 oseb, primerno za slavnostne dogodke in zabavo.
- DOLINA SOČE** - ogled muzeja v Kobaridu, Dantejevega Pekla, vožnja z ladjo Lucijo, kosilo in zabavni program. Cena 2.700 tolarjev.
- PORTUGALSKA** - štiri ali petdnevno potovanje z ogledi - avionski prevoz iz Trsta. Cena 990 DEM.
- ŠPANJA** - 4 dni Barcelono ali Madrid. Poseben popust za skupine.
- MALTA** - sedemdnevno bivanje na Malti in potovanja z landroverji po ostalih delih otoške države. Primerno za maturantske in absolventske skupine. Cena od 749 do 805 DEM na osebo. Možnost bivanja v hotelih s polpenzijsko uslugo ali najem apartmajev.
- LONDON - EURO 96** - polfinalna, finalna tekma evropskega prvenstva v nogometu, odhod 25. 6., 7 dni, cena 1.490 DEM na osebo.

D. ORGANIZACIJA SEMINARJEV

Posebna ponudba ATRISA in Hotela KOMPAS v Bohinju. Organiziramo eno- ali večdnevne seminarje za 15 do 70 udeležencev. Cena penziona 4.350 tolarjev. Tehnična oprema je zagotovljena.

E. NAJEM ALI NAKUP POČITNIŠKE ENOTE

- Kupimo počitniško naselje v hrvaški Istri s cca. 350 ležišči.

F. REZERVACIJE AVIJSKIH ALI LADIJSKIH VOZOVNIC

G. VELIKA POTOVANJA

- NEW YORK** - šestdnevni ogled mestnih znamenitosti in za doplačilo Washingtona, West Pointa, Niagarskih slapov itd. Cena 1.499 DEM.
- ŠRILANKA** - desettidnevni obisk čudovite dežele, za skupine cena 2.300 DEM.

H. POSEBNA POSLOVNA POTOVANJA

Organiziramo ob skupni pripravi vašega osebnega programa.

Informacija gostom Atrisa

PLAČILNI POGOJI: Ob potrditvi rezervacije zahtevamo plačilo 40% celotnega zneska. Pri odpovedi nad 20 dni pred odhodom za rezeriran termin zaračunamo stroške poslovanja in druge stroške; najmanjši znesek stroškov odpovedi je 4.000 tolarjev, pri krajši odpovedi zaračunamo stroške in 30% celotnega zneska. Cene veljajo le za več kot 7%. Po plačilu gostje prejmejo našo napotnico. V primeru, da naše napotnice ne prejmete 7 dni pred odhodom, nas nujno pokličite.

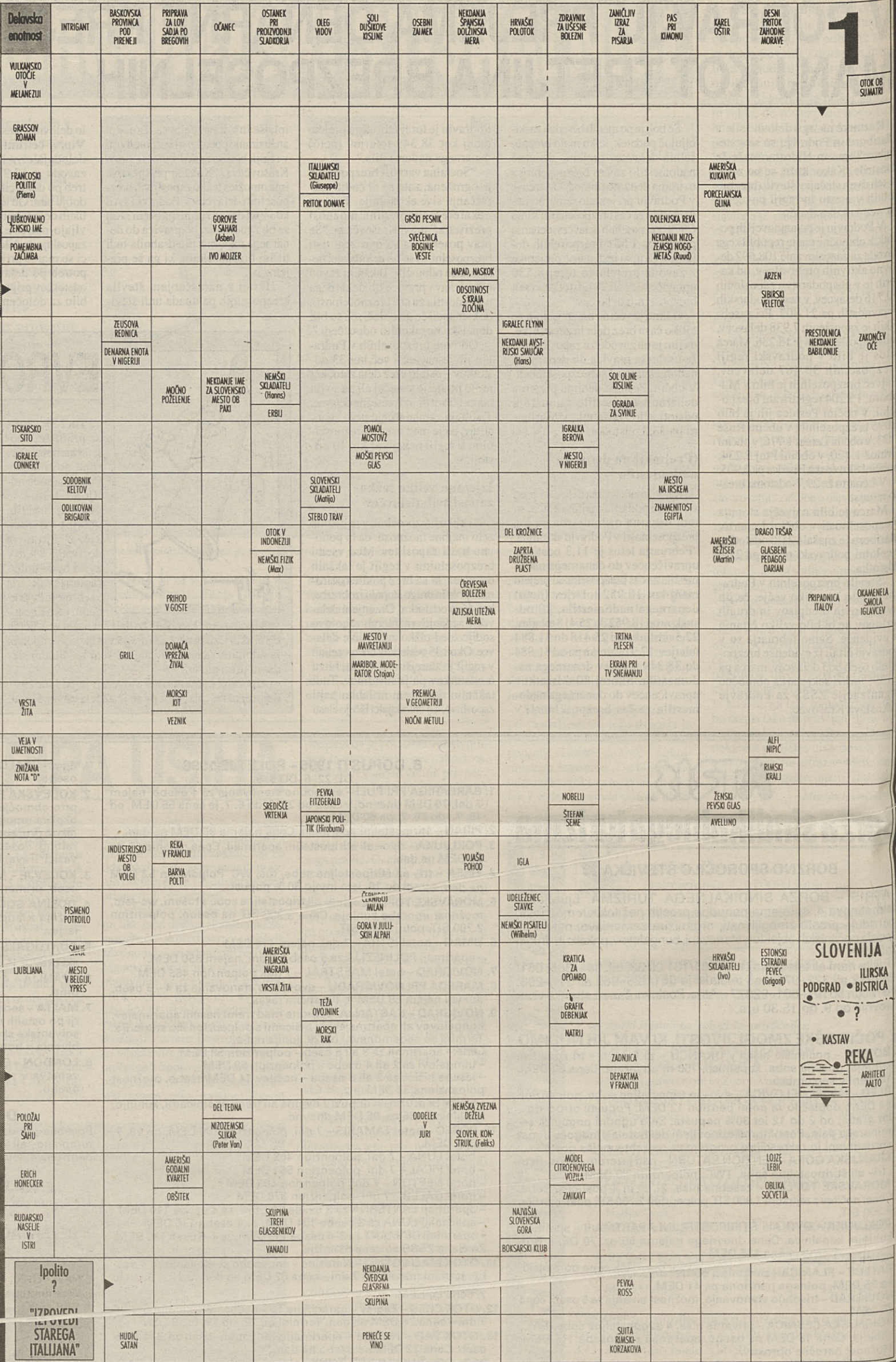
Pri posebnih akcijah znižano ceno aranžmajev je potrebno takojšnje 10% plačilo, ki se obravnava kot kavcija, ob odpovedi se znesek ne vrača.

Za dopuste je možno obročno vplačevanje 40, 30, 30%. Celotno plačilo 10 dni pred odhodom na dopust.

Programe v tujini obravnavamo v skladu s splošnimi navodili potovalne agencije, ki je organizator potovanja, in jih gostje prejmejo ob prijavi. Prijava je sprejeta, ko je vplačanih 30% cene aranžmaja. Reklamacije v skladu s turističnimi uzancami rešujemo sporazumno.

ATRIS je povsod, kjerkoli ste.

Metod Zalar, direktor borze

Križanko pripravil
**SALOMONOV
UGANKAR**

K sodelovanju vabimo vse (podjetja in trgovine), ki bi lahko s svojimi izdelki obogatili naš nagradni sklad.